

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2011

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2011

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa 2012

REALIZACJA
Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzcyk
www.grzeg.com.pl

Spis treści

WSTĘP

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2011 r.

1. Najważniejsze informacje o IJHARS	14
2. Zadania IJHARS	15
3. Podstawowe dane liczbowe	19
4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań	22
4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym	
• Kontrole planowe jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
• Kontrole doraźne jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
• Wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym	
4.2. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą	
4.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	
• Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym	
• Kontrola produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS	
• Kontrola ex-post	
• Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego	
• Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej	
• Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy	
• Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny	
• Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku Poznaj Dobrą Żywność	
4.4. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS	
• Nadzór nad rynkiem wina	
• Nadzór nad rynkiem chmielu	
• Nadzór nad rynkiem mięsa - klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP	
• Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego	
• Nadzór nad rynkiem nawozów	
4.5. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy	
• Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
• Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa	
• Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom	
5. Współpraca z innymi instytucjami.	52
5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi	
• Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO	

- Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ
 - Współpraca z organami Unii Europejskiej
 - Polskie przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej
- 5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
 - Ministerstwo Finansów
 - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa
 - Agencja Rynku Rolnego
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 - Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
 - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego
 - Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa
 - Polski Komitet Normalizacyjny
 - Polskie Centrum Akredytacji
 - Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji
 - Inne instytucje

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2011 r.

1. Organizacja IJHARS	60
• Struktura organizacyjna	
• Baza laboratoryjna	
• Kontrola graniczna	
2. Budżet IJHARS	63
3. Pracownicy IJHARS	65
• Zatrudnienie	
• Rozwój zawodowy pracowników	
4. Pozostała działalność IJHARS	67
5. Zarządzanie jakością	69
6. Działalność informacyjna	70
• Strona internetowa IJHARS	
• Współpraca z mediami	
• Biuletyn Wiedza i Jakość	
7. Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad realizacją zadań Inspekcji	72
• Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji	
• Rozpatrywanie skarg	
• Kontrola wewnętrzna	
• Audyt wewnętrzny	

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2012 r.

- Realizacja zadań kontrolnych wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli na 2012 r. 78
- Zwiększenie nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym 78
- Intensyfikacja działań w zakresie systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych 78
- Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post 79
- Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym 79

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI (Załącznik)

- Kontrole planowe
- Kontrole doraźne

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność przekazać Państwu *Sprawozdanie* z realizacji zadań ustawowych, wykonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2011 r.

Zadania ustawowe IJHARS, jednostki funkcjonujące od dziewięciu lat w strukturach kontroli żywności, obejmują przeprowadzanie urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na terenie kraju i w obrocie z zagranicą, jak również działania określone w innych przepisach, w tym związane z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej.

Celem urzędowej kontroli żywności prowadzonej przez IJHARS jest zapobieganie wprowadzaniu do obrotu produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji oraz umożliwianie konsumentom dokonywania wyboru dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego produktu. Urzędowe kontrole żywności wpływają również na pozytywne stymulowanie procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu oraz promowanie żywności wysokiej jakości.

Rok 2011 charakteryzował się pełnym wykonaniem planu urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym, przy równoczesnym zachowaniu elastyczności działania, pozwalającego na szybkie reagowanie w sytuacjach wymagających przeprowadzenia pozaplanowych kontroli. Przykładem działań doraźnych w 2011 r. były między innymi kontrole świeżych warzyw przeprowadzone przez IJHARS w związku z informacją o zatruciach pokarmowych na terenie Unii Europejskiej oraz kontrole realizowane w ramach systemu RASFF w zakresie prawidłowości znakowania przetworów rybnych i przetworów z mięsa czerwonego.

Kontrole planowe ukierunkowane były na podstawowe artykuły rolno-spożywcze, ze szczególnym uwzględnieniem produktów należących do klasy Premium (tj. o jakości handlowej potwierdzonej nagrodami i wyróżnieniami), w tym regionalnych i tradycyjnych oraz produkowanych metodami ekologicznymi. Ważnym aspektem tych kontroli było sprawdzenie oznakowania produktów, tak ze względu na utrzymujący się dość wysoki wskaźnik nieprawidłowości w tym zakresie, jak i znaczenie informacji zamieszczanych na opakowaniach, dla bezpieczeństwa każdego konsumenta.

Podsumowując działalność IJHARS w 2011 r. nie można pominąć kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, co wynika zarówno z faktu globalizacji rynku i przemieszczania coraz większej masy żywności pomiędzy kontynentami, krajami czy regionami, jak i stale rosnącego ryzyka pojawienia się artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań jakości handlowej. Konieczność sprawdzania jakości handlowej żywności pochodzącej z państw pozaeuropejskich oraz żywności nowej, będącej wynikiem technologicznego postępu, wymusza na IJHARS ciągły rozwój i doskonalenie systemu kontroli, metod badań oraz kadry inspektorskiej i laboratoryjnej. Dzięki stałemu wzmocnieniu potencjału analitycznego, laboratoria GIJHARS dysponują szerokim zakresem wykonywanych badań (wdrożono ponad 3 tys. metodyk badań, w tym niektóre, jako jedyne w Polsce), co umożliwia ocenę parametrów jakościowych wszystkich artykułów rolno-spożywczych i wykrywanie najbardziej różnorodnych zafałszowań. Wysoki poziom kompetencji laboratoriów GIJHARS potwierdza akredytacja a precyzja, dokładność i biegłość analityczna oznaczeń weryfikowana jest badaniami międzylaboratoryjnymi.

Analizując wydarzenia minionego roku nie można pominąć zaangażowania GIJHARS w realizację prac związanych z polskim przewodnictwem w Radzie Unii Europejskiej w zakresie współpracy z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO. Podczas polskiej Prezydencji, GIJHARS był odpowiedzialny za prowadzenie spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius (F.23) oraz spotkań koordynacyjnych Państw Członkowskich UE w czasie trwania sesji kodeksowych. Podczas pełnienia przez Polskę funkcji Prezydencji odbyły się cztery sesje kodeksowe, w tym najważniejsze w skali roku posiedzenie – sesja Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO w Genewie oraz cztery spotkania Grupy Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius w Brukseli, a także szereg spotkań koordynacyjnych Państw Członkowskich UE podczas sesji w Szwajcarii, Niemczech, Australii i USA.

Działalność IJHARS to nie tylko realizacja zadań związanych z urzędową kontrolą, ale również prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego jak i konsumentów. Objęcie patronatem szeregu konferencji i warsztatów szkoleniowych, pozwoliło na propagowanie wiedzy między innymi z zakresu jakości i bezpieczeństwa żywności, znakowania wyrobów, prawodawstwa Unii Europejskiej i Polski oraz przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej.

Na uwagę zasługuje kontynuacja spotkań z przedstawicielami mediów (organizowana w formie warsztatów od 2009 r.), zapewniających bezpośredni dostęp do najbardziej aktualnych, obiektywnych i wiarygodnych informacji na temat żywności. Podkreślić należy także aktywne uczestnictwo wojewódzkich inspektorów JHARS w organizacji szkoleń, targów i konferencji na terenie działania WIJHARS. Przedmiotem rozpowszechnianej wiedzy były zagadnienia związane z jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, w tym produktów regionalnych, tradycyjnych oraz tzw. żywności ekologicznej.

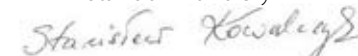
Wysoka jakość i skuteczność kontroli IJHARS to również wynik współpracy z krajowymi i zagranicznymi instytucjami działającymi w obszarze urzędowej kontroli. Współpraca z krajowymi jednostkami administracji publicznej, instytucjami naukowymi i organami kontroli żywności umożliwia wymianę doświadczeń i bieżących informacji, co pozwala elastycznie i szybko reago-

wać u źródeł powstania problemu oraz skuteczniej eliminować z obrotu artykuły o niewłaściwej jakości.

Oceniając działalność IJHARS na przestrzeni 9 lat, w tym realizację zadań w 2011 r., z satysfakcją mogę stwierdzić, że osiągnięte wyniki świadczą o wyborze właściwego kierunku rozwoju Inspekcji, w oparciu o standardy kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, racjonalizację działania, modernizację laboratoriów oraz funkcjonowanie systemu zarządzania jakością. Dotychczasowym wynikiem towarzyszy świadomość dalszej, wytężonej pracy mającej na celu utrzymanie osiągniętej pozycji i roli IJHARS jako urzędu administracji publicznej. Zaznaczyć należy, że mimo utrzymanego poziomu zatrudnienia oraz zmniejszenia środków budżetowych, zadania nałożone na IJHARS w 2011 r. zostały w pełni zrealizowane.

Przekazując *Sprawozdanie*, dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji – Pracownikom, Współpracownikom oraz Przyjaciołom Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Stanisław Kowalczyk

Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2011 ROKU

1. Najważniejsze informacje o IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) realizuje zadania określone w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,

16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz 8 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów GIJHARS.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2011 r. - wyniosło 670 osób, w tym 516 pracowników (tj. 77,0%) uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych.

Budżet IJHARS w 2011 r. wyniósł ogółem 46.199,9 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzonych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt,
- ▶ rozporządzenie (WE) 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN EN ISO 9001:2009 Systemy zarządzania jakością. Wymagania. – której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS

2.1. Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ nadzór nad rynkiem owoców i warzyw² obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli świeżych owoców i warzyw,
- ▶ nadzór nad rynkiem wina³ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w produkcji i obrocie międzynarodowym, poświadczanie dokumentów VI1 oraz VI2 – w przypadku importu win z krajów trzecich, wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW; sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi, tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina oraz kontrolę wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina gronowego uzyskanego z winogron pochodzących z upraw własnych,

- ▶ kontrola jakości oliwy z oliwek⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej oliwy oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,
- ▶ nadzór nad jakością mięsa drobiowego⁵ obejmują kontrolę jakości handlowej, w tym zawartości wody wchłoniętej oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ certyfikacja chmielu i produktów chmielowych⁶ obejmuje kontrolę jednolitości odmianowej plantacji chmielu, znakowanie opakowań chmielu i produktów chmielowych, wydanie certyfikatu na chmiel lub produkt chmielowy, prowadzenie ewidencji umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego chmielu; realizacja tego zadania zobowiązuje IJHARS do przekazywania Komisji Europejskiej okresowych informacji przede wszystkim w zakresie: ośrodków certyfikacji chmielu, powierzchni upraw chmielu, liczby plantatorów chmielu, ilości chmielu objętego umowami i dostarczonego, średnich cen chmielu i średnich kosztów przygotowania, składowania i sprzedaży, a także zawartości alfa-kwasów i stosowanej metody kontroli wilgotności względnej chmielu,
- ▶ nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP⁷ obejmuje kontrolę

⁴ rozporządzenie Komisji nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyciśniętych oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analiz (Dz. U. L 248 z 5.9.1991 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007, str.1),

⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów ... oraz rozporządzenie Komisji nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157, z 17.06.2008 r. str.46), wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych...

⁶ ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu..., w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. L 355 z 15.12.2006 r. późn. zm.),

⁷ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, w powiązaniu z przepisami UE,

¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.),

² ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynku lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r., Nr 145, poz. 868),

³ ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. nr 120 poz. 690), oraz przepisy UE,

prawidłowości klasyfikacji zwierząt rzeźnych przez rzeźcowników, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otłuszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych,

- ▶ *nadzór nad rynkiem nawozów*⁸ obejmuje kontrolę wprowadzania do obrotu oraz jakości nawozów produkcji krajowej, z innych krajów UE oraz importowanych z krajów trzecich pod kątem przestrzegania wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

2.2. Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

- ▶ *kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy*⁹ polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej, a także sprawdzeniu sposobu produkcji lub przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów,
- ▶ *kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę*¹⁰ dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1249/2008 z dnia 10 grudnia 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrożenia wspólnotowych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania ich cen (Dz. Urz. UE L 337 z 16.12.2008 r.),

⁸ ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2007 Nr 147 poz. 1033 z późn. zm.),

⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

¹⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

2.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

- ▶ *nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną*¹¹ obejmuje przeprowadzanie audytów w siedzibach upoważnionych przez MRiRW jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych, pobieranie próbek z surowców i z produktów ekologicznych w ramach kontroli sprawdzających; ponadto IJHARS:
 - upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,
 - dopuszcza do swobodnego obrotu we Wspólnocie, przesyłki produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
 - gromadzi, przechowuje i przetwarza informacje o producentach w rolnictwie ekologicznym,
 - rozpatruje wnioski o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
 - przejmuje uprawnienia jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 60 dni),
 - informuje producentów żywności ekologicznej, objętych przez daną jednostkę certyfikującą kontrolą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
 - przeprowadza egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzi rejestr tych inspektorów,
- ▶ *nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych*¹² polega na sprawowaniu nadzoru nad prywatnymi jednostkami certyfikującymi oraz przeprowadzaniu kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne

¹¹ ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975) oraz i inne przepisy wydane w trybie przepisów tej ustawy oraz rozporządzenie Rady (WE) Nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007 r. z późn. zm.) oraz inne przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie przepisów tego rozporządzenia,

¹² ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10 poz. 68 z późn. zm.),

lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywaniu urzędowej kontroli tych produktów; organem właściwym do przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych ze specyfikacją jest wojewódzki inspektor JHARS,

- ▶ *kontrola ex-post*¹³ – kontrola następcza przeprowadzana w przedsiębiorstwach otrzymujących, za pośrednictwem agencji płatniczych, środki płatnicze z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w rolnictwie, która ma na celu ustalenie prawidłowości wykonania transakcji stanowiących część systemu finansowania,
- ▶ *zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego*¹⁴ obejmują przeprowadzanie badań laboratoryjnych próbek dostarczonych przez ARR w laboratoriach Głównego Inspektoratu,
- ▶ *kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej*¹⁵, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE,
- ▶ *kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy*¹⁶ polega na sprawdzaniu prawidłowości oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych kategoriami wiekowymi, a przez zakłady przetwórcze mięsa wołowego oznaczania informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji,
- ▶ *kontrola raportowania danych rynkowych*¹⁷ polega na sprawdzeniu rzetelności informacji przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zakłady prze-

twórstwa mięsnego w zakresie poziomu cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny.

2.4. Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

- ▶ *ocena jakości handlowej*¹⁸ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą do wydania przez IJHARS świadectwa jakości handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego; świadectwo jakości handlowej wymagane jest również w przypadku korzystania z kredytu NT, udzielonego przez ARiMR; IJHARS przeprowadza także ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych dostarczanych dla wojska,
- ▶ *zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji*¹⁹ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; informacje o planowanych wysyłkach jaj zwolnionych ze znakowania przekazywane są przez Głównego Inspektora JHARS właściwym organom państw członkowskich UE,
- ▶ *nadawanie uprawnień rzeczoznawcom*²⁰ polega na potwierdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia.

¹³ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady (EWG) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz. Urz. UE L 143 z 03.06.2008 r.)

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji (WE) Nr 433/2007z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny, rozporządzenie Komisji (EWG) Nr 1259/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odkostnionego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L104 z 21.04.2007 r.),

¹⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych...

¹⁷ ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 42, poz. 471),

¹⁸ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

¹⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

²⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 163 z 24.06.2008), ustanawiające szczegółowe zasady wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych...

2.5. Współpraca z instytucjami

- ▶ *międzynarodowymi:*
 - Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
 - Europejską Komisją Gospodarczą ONZ,
- ▶ *organami Unii Europejskiej,*
- ▶ *krajowymi:*
 - wojewódzkimi organami administracji rządowej,
 - organami innych inspekcji,
 - urzędami celnymi,
 - Policją,
 - jednostkami samorządu terytorialnego,
 - państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa.

3. Podstawowe dane liczbowe

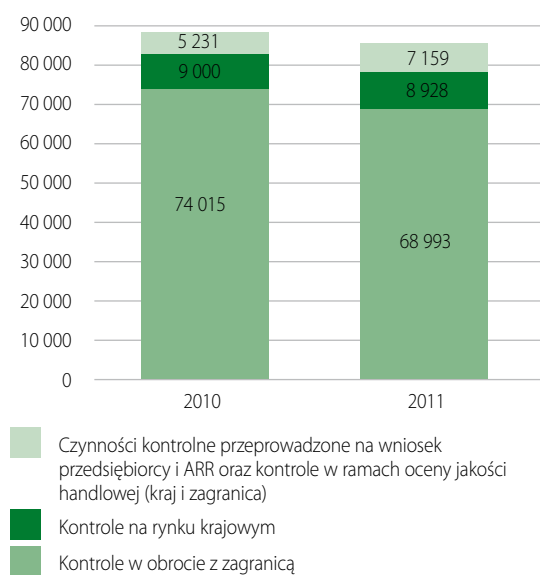
Realizując zadania ustawowe IJHARS w 2011 r. przeprowadziła ogółem 85.080 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 8.928 kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i w ramach sprawowanego nadzoru na rynku krajowym, co stanowiło 10,5% ogółu czynności kontrolnych wykonanych w 2011 r.,
- ▶ 7.159 czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy, tj. 8,4%,
- ▶ 68.993 kontrole urzędowe w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, tj. 81,1%.

W porównaniu do 2010 r. (rysunek 1) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zmniejszyła się o 3.166 (tj. o 3,6%), w tym: o 72 kontrole urzędowe na rynku krajowym (tj. o 0,8%) oraz o 5.022 kontrole urzędowe w obrocie z zagranicą (tj. o 6,8%).

Zwiększyła się natomiast o 1.928 (tj. o 36,9%) liczba czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy.

RYSUNEK 1
Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2010–2011

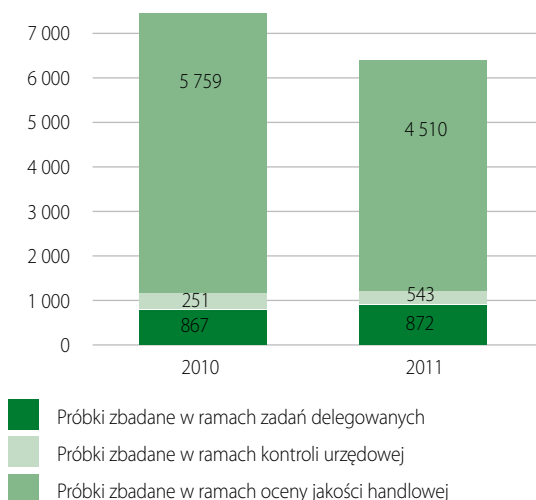

W ramach urzędowych kontroli przeprowadzonych ogółem w 2011 r. na rynku krajowym (tj. w trybie planowym i doraźnym) oraz w obrocie z zagranicą, inspektorzy IJHARS pobrali próbki z 88.187 partii artykułów rolno-spożywczych, w tym z 83.677 partii do oceny oznakowania oraz z 4.510 partii do badań laboratoryjnych. Wstępnej oceny organoleptycznej lub oględzin dokonano na podstawie 22.262 opakowań jednostkowych kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych. Podstawą ustaleń w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym były wyniki badań laboratoryjnych (próbki pobrano w odniesieniu do 76,0% kontroli). Czynności kontrolne artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą obejmowały głównie sprawdzenie dokumentacji (dokumentacja przewozowa, atesty, świadectwa jakości), oznakowania oraz wstępną ocenę wykonywaną na podstawie opakowań jednostkowych.

W 2011 r. laboratoria Głównego Inspektoratu w ramach urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych w trybie planowym i doraźnym, zbadały 4.510 próbek, wykonując 27.183 oznaczenia parametrów fizykochemicznych (w tym 1.175 próbek chmielu i jego przetworów). Ponadto, w 2011 r. wykonano badania 543 próbek artykułów rolno-spożywczych w ramach oceny jakości handlowej (1.576 oznaczeń) oraz 872 próbek (3.035 oznaczeń) w ramach zadań delegowanych przez agencję płatniczą.

Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych w ramach kontroli urzędowej ogółem w 2011 r. (rysunek 2) zmniejszyła się o 1.249 (tj. o 21,7%) w porównaniu do 2010 r. Zmniejszenie liczby zbadanych próbek dotyczyło głównie chmielu i przetworów chmielowych, ze względu na zniszczenie plantacji w 2010 r. na skutek powodzi. Wzrost liczby próbek zbadanych przez laboratoria GIJHARS (o 292 próbki, tj. 16,3%) dotyczył artykułów rolno-spożywczych ocenianych w ramach czynności przeprowadzonych na wniosek przedsiębiorców (ocena jakości handlowej).

RYSUNEK 2
Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych pobranych przez IJHARS w trakcie kontroli jakości handlowej, przeprowadzonych w latach 2010–2011

Badania laboratoryjne wykazały jakość handlową niezgodną z wymaganiami określonymi w przepisach lub deklaracją producenta w przypadku 523 próbek artykułów rolno-spożywczych (tj. 15,7% ogółu zbadanych w ramach kontroli planowych i doraźnych) i 10 próbek chmielu i jego przetworów (tj. 0,9%).

W porównaniu do 2010 r. udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej zmniejszył się w 2011 r. ogółem o 0,5 punktu procentowego (tj. z 16,2% do 15,7%). W ramach poszczególnych grup towarowych (tabela 1) odnotowano wzrost udziału próbek o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta głównie w przypadku kawy (o 42,7 punktów procentowych), miodu (o 21,7), pieczywa (o 10,8) oraz drobiu i jego przetworów (o 9,8). Zmniejszenie udziału próbek niezgodnych z wymaganiami lub deklaracją dotyczyło przede wszystkim napojów spirytusowych (o 20 punktów procentowych), piwa i surowców browarniczych (o 9,7) oraz wyrobów garmażeryjnych (o 5,4).

TABELA 1. Udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej z uwzględnieniem poszczególnych grup towarowych w latach 2010–2011

Lp.	Grupa towarowa	Udział próbek o niewłaściwej jakości handlowej w latach		Różnica (w pkt %)
		2010	2011	
1.	Kawa	26,1	68,8	+42,7
2.	Miód	28,3	50,0	+21,7
3.	Pieczywo	7,8	18,6	+10,8
4.	Drób i jego przetwory	3,7	11,0	+7,3
5.	Pieczywo cukiernicze, ciasta i ciastka	9,9	17,1	+7,2
6.	Wyroby cukiernicze	3,4	10,1	+6,7
7.	Przetwory mleczne	17,8	22,8	+5,0
8.	Świeże owoce i warzywa	0,0	4,5	+4,5
9.	Oliwa z oliwek	4,7	6,3	+1,6
10.	Wyroby winiarskie	6,3	7,5	+1,2
11.	Mięso i jego przetwory	14,0	15,0	+1,0
12.	Ryby i ich przetwory	19,9	17,1	-2,8
13.	Wyroby garmażeryjne	16,8	11,4	-5,4
14.	Piwo i surowce browarnicze	22,7	13,0	-9,7
15.	Napoje spirytusowe	20,0	0,0	-20,0
ŚREDNIO		16,2	15,7	-0,5

W wyniku realizacji zadań ustawowych przeprowadzonych w 2011 r. na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą:

- ▶ wydano ogółem 4.445 decyzji administracyjnych, w tym 4.425 decyzji wydali wojewódzcy inspektorzy JHARS i 20 decyzji Główny Inspektor JHARS, tj.:
 - 745 decyzji administracyjnych odnoszących się do 72 tys. t, 3 tys. hl oraz 64 tys. szt. zakwestionowanych artykułów rolno-spożywczych o wartości ogółem 6.077,7 tys. zł, w tym: 664 decyzje dotyczące towarów na rynku krajowym i 14 decyzji odnośnie towarów w obrocie z zagranicą, 16 decyzji w zakresie certyfikacji chmielu, 11 decyzji dotyczących obrotu nawozami, 37 decyzji określających rodzaj i stopień wady lub uszkodzenia towaru oraz 3 decyzje zakazujące bezprawnego używania na produktach konwencjonalnych odniesień nawiązujących do ekologicznej metody produkcji,
 - 967 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 3.136,8 tys. zł, w tym: 531 decyzji za wprowadzenie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta, 320 decyzji za wprowadzanie do obrotu zafałszowanych artykułów rolno-spożywczych, 45 decyzji za brak realizacji zaleceń pokontrolnych i utrudnianie kontroli, 20 decyzji odnośnie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, 8 decyzji za ponowne wprowadzenie do obrotu produktu tego samego rodzaju z tą samą wadą oraz 43 decyzje nakładające kary pieniężne na podstawie ustawy o rolnictwie ekologicznym, w tym 1 decyzję administracyjną dla jednostki certyfikującej wydaną przez Głównego Inspektora JHARS,
 - 2.686 decyzji w sprawie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi, w tym 2.587 zezwalających na ich zastosowanie i 99 odmownych,
 - 19 decyzji wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w sprawie przywozu produktów rolnictwa ekologicznego, w tym 16 upoważniających importerów do tych czynności oraz 3 odmawiające wydania upoważnienia lub uchylające wcześniej wydane upoważnienie na import produktów rolnictwa ekologicznego,
 - 28 decyzji zwalniających podmiot z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa.

Ponadto, w wyniku kontroli wojewódzcy inspektorzy JHARS:

- ▶ ukarali grzywną w drodze mandatu karnego 858 osób na ogólną kwotę 180,8 tys. zł,
- ▶ obciążyli 1.171 przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych, w związku z niewłaściwą jakością handlową kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych, na kwotę ogółem 313,8 tys. zł,
- ▶ przekazali do 1.285 przedsiębiorców zalecenia pokontrolne, obligujące do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie,
- ▶ skierowali 9 wniosków do sądów rejonowych z tytułu odmowy przyjęcia i zapłacenia grzywny w drodze mandatu karnego oraz niedopełnienia obowiązku zgłoszenia podjęcia działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno-spożywczymi,
- ▶ skierowali do organów ścigania 8 spraw dotyczących: naruszenia przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu artykułów posiadających chronione nazwy pochodzenia oraz chronione oznaczenia geograficzne (Kiełbasa Lisiecka, Oscypek) oraz znieważenia inspektora WIJHARS.

4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań

4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych ma na celu sprawdzenie, czy:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,
- ▶ artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych realizowane są w trybie planowym lub doraźnym i obejmują co najmniej jedną z następujących czynności:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,

- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzanie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

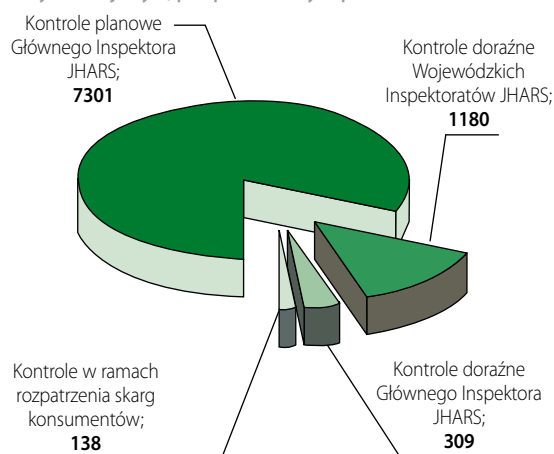
W wyniku kontroli wojewódzki inspektor IJHARS może w drodze decyzji:

- ▶ zakazać wprowadzania do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej, wymagań w zakresie transportu lub składowania,
- ▶ nakazać poddanie artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej określonym zabiegom,
- ▶ zakazać składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu,
- ▶ przeklasyfikować artykuł rolno-spożywczy do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej,
- ▶ nakazać zniszczenie artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej na koszt jego posiadacza.

Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek lub sprzedawane przez ich producentów w gospodarstwie bezpośrednio konsumentom oraz materiał siewny roślin.

Z ogólnej liczby 8.928 urzędowych kontroli jakości handlowej przeprowadzonych w 2011 r. na rynku krajowym*, 7.301 (tj. 81,8%) kontroli zrealizowano w trybie kontroli planowych zatwierdzonych przez Głównego Inspektora, 1.489 (tj. 16,7%) wykonano jako kontrole doraźne (w tym 309 na polecenie Głównego Inspektora i 1.180 z inicjatywy wojewódzkich inspektorów) oraz 138 (tj. 1,5%) w ramach rozpatrzenia skarg skierowanych do IJHARS (*rysunek 3*).

RYSUNEK 3.
Liczba kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym, przeprowadzonych przez IJHARS w 2011 r.

* Dane statystyczne dotyczące wyników kontroli planowych przeprowadzonych w 2011 r. zawarto w części IV *Sprawozdania* na str. 78, a wyników kontroli doraźnych na str. 81

Kontrole planowe jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Tematy kontroli planowych określa *Roczny ramowy plan kontroli*, opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka opartej na wynikach kontroli z poprzednich lat, propozycjach zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS oraz wojewódzkie inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS, określany jest w *Programach kontroli planowych* zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Zgodnie z *Rocznym ramowym planem kontroli na 2011 r.* kontrole planowe na rynku krajowym dotyczyły:

- ▶ jakości handlowej przetworów: mlecznych, rybnych, owocowo-warzywnych, z mięsa czerwonego, drobiowych, oraz wyrobów czekoladowych, z uwzględnieniem produktów z grupy Premium,
- ▶ jakości handlowej oliwy z oliwek, świeżych owoców i warzyw, w tym pomidorów w zakresie obecności GMO,
- ▶ jakości handlowej ziarna soi i kukurydzy stosowanych jako surowiec dla przetwórstwa (GMO),

- ▶ znakowania herbat i herbatek owocowych, kawy, napojów bezalkoholowych i spirytusowych, fermentowanych napojów winiarskich, koncentratów spożywczych, syropów owocowych, makaronu i jaj spożywczych,
- ▶ jakości handlowej soków i nektarów owocowych, piwa, piwa, piwa,
- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów pochodzących z krajów trzecich oraz nawozów pozyskiwanych z odpadów komunalnych,
- ▶ realizacji przez przedsiębiorców zaleceń pokontrolnych wydanych przez wojewódzkich inspektoratów JHARS w wyniku poprzednich kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zgodności procesu produkcji ze specyfikacją produktów posiadających chronione nazwy geograficzne (jabłka łuckie, obwarzanek krakowski, kiełbasa liseicka, rogal świętomarciński, chleb prądnicki, wielkopolski ser smażony), gwarantowaną tradycyjną specjalność (olej rydzowy, piekaczewnik), chronione nazwy pochodzenia (redykołka, bryndza podhalańska, oscypek),
- ▶ nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzoru nad produkcją ekologiczną (producenci, importerzy z krajów trzecich, przetwórci i podmioty prowadzące działalność w zakresie zbioru roślin dziko rosnących i ich części),
- ▶ warunków chowu i tuczu gęsi owsianej,
- ▶ certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (realizowane na wniosek), jednolitości odmianowej chmielu,
- ▶ zwalniania z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych do przetwórstwa.

Pozostałe zadania ustawowe IJHARS na rynku krajowym, obejmowały:

- ▶ kontrolę: klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy, raportowania przez zakłady ubojowe danych rynkowych dotyczących cen wołowiny,
- ▶ kontrole ex-post obejmujące przedsiębiorców otrzymujących płatności ze środków EFRG,
- ▶ sprawdzanie procesów enologicznych wina gronowego i wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina gronowego oraz wydawanie opinii dotyczącej wytwórni win.

Kontrole doraźne jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Tematyka kontroli doraźnych, zleconych w 2011 r. przez Głównego Inspektora JHARS, obejmowała:

- ▶ jakość handlową świeżych owoców i warzyw, przetworów z mięsa czerwonego, wędzonek, wyrobów garmażeryjnych, przetworów mlecznych, jaj, chrzanu, przypraw,
- ▶ pochodzenie chmielu i produktów chmielowych stosowanych do produkcji piwa,
- ▶ znakowanie opakowań jaj od kur zielononózek kuropawianych.

Ponadto, w ramach systemu RASFF na polecenie Głównego Inspektora JHARS przeprowadzono kontrole doraźne w zakresie prawidłowości znakowania przetworów rybnych (na wniosek Brytyjskiej Agencji ds. Standardów Żywności) oraz przetworów z mięsa czerwonego (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej oraz na wniosek Brytyjskiej Agencji ds. Standardów Żywności).

Na wniosek wojewódzkich inspektorów JHARS oraz w celu rozpatrzenia spraw zgłoszonych przez konsumentów odnośnie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzono kontrole doraźne: przetworów mięsnych, drobiowych, podrobowych, owocowo-warzywnych, garmażeryjnych, rybnych i mlecznych oraz świeżych owoców i warzyw, mrożonek, pieczywa, jaj spożywczych, kawy, herbaty, napojów spirytusowych, koncentratów spożywczych, wyrobów cukierniczych i nawozów.

Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym

Kontrola artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana przez IJHARS obejmuje sprawdzenie trzech podstawowych obszarów jakości handlowej, tj.:

- ▶ parametrów fizykochemicznych, badanych laboratoryjnie, które pozwalają na ocenę zgodności składu produktu (np. zawartości tłuszczu, białka, skrobi, soli) z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ znakowania produktów żywnościowych, stanowiącego obszar najbardziej istotny dla konsumenta,

- ▶ cech organoleptycznych (wygląd, smak, zapach, barwa), które mają szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia.

W wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych w 2011 r. na rynku krajowym, stwierdzono:

- ▶ 15,0% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie, posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub deklaracją producenta; najczęściej kwestionowano jakość handlową: makaronu (27,4%), przetworów mlecznych (17,7%), pieczywa półcukierniczego (17,6%), oraz przetworów z mięsa czerwonego (16,9%); w porównaniu do 2010 r. udział partii o parametrach niezgodnych z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta zwiększył się o 0,8 punktu procentowego (w 2010 r. wynosił 14,2%),
- ▶ 27,7% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; zastrzeżenia w tym zakresie dotyczyły najczęściej: syropów owocowych (48,1%), makaronu (47,6%), wyrobów czekoladowych (37,3%), przetworów owocowo-warzywnych (37,1%) oraz przetworów z mięsa czerwonego (35,2%); w porównaniu do 2010 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 4,8 punktu procentowego (w 2010 r. wynosił 32,5%),
- ▶ 21,3% partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych; 3,7% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach Unii Europejskiej; w porównaniu do 2010 r. udział partii świeżych owoców i warzyw nieprawidłowo oznakowanych pozostał na zbliżonym poziomie (w 2010 r. wynosił 21,5%), zwiększył się natomiast udział partii niespełniających wymagań jakościowych o 1,1 punktu procentowego (w 2010 r. wynosił 2,6%),
- ▶ 1,3% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało określonym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2010 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym zmniejszył się o 0,4 punktu procentowego (w 2010 r. wynosił 1,7%).

Wyniki badań parametrów fizykochemicznych kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych w trybie planowym

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych zakwestionowano jakość handlową 15,0% partii grup towarowych zbadanych w laboratoriach GIJHARS. Najczęściej kwestionowano jakość handlową, takich grup towarowych, jak (rysunek 4):

makaron – nieprawidłowości stwierdzono w 27,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie zaniżonej zawartości tłuszczu w makaronach jajecznych; w pojedynczych partiach makaronu niezawierającego dodatku jaj stwierdzono zawyżoną wilgotność wyrobu oraz obecności mąki z pszenicy zwyczajnej w makaronie deklarowanym jako wyprodukowany wyłącznie z semoliny,

przetwory mleczne – nieprawidłowości stwierdzono w 17,7% skontrolowanych partii i dotyczyły głównie zawyżonej lub zaniżonej zawartości tłuszczu, zawyżonej zawartości wody oraz zawyżonej kwasowości,

pieczywo półcukiernicze – nieprawidłowości stwierdzono w 17,6% skontrolowanych partii i dotyczyły głównie zawyżonej zawartości tłuszczu (w przeliczeniu na suchą masę) oraz zaniżonej zawartości cukrów ogółem w suchej masie (w przeliczeniu na sacharozę),

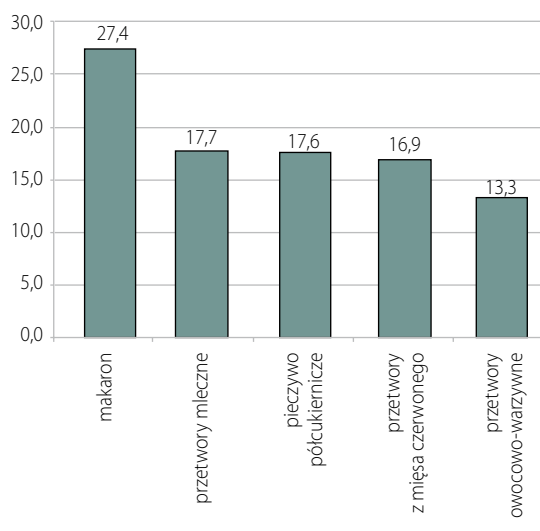
przetwory z mięsa czerwonego – nieprawidłowości stwierdzono w 16,9% skontrolowanych partii i dotyczyły głównie zawyżonej zawartości wody i tłuszczu, zaniżonej zawartości białka, a także obecności niezadeklarowanych surowców (np. mięsa drobiowego),

przetwory owocowo-warzywne – nieprawidłowości stwierdzono w 13,3% skontrolowanych partii i dotyczyły głównie zaniżonej zawartości masy produktu, zaniżonej zawartości ekstraktu ogólnego, zaniżonej kwasowości, zawyżonej lub zaniżonej zawartości chlorku sodu oraz zawyżonej zawartości zanieczyszczeń organicznych pochodzenia roślinnego.

Najmniej zastrzeżeń do parametrów fizykochemicznych stwierdzono w odniesieniu do skontrolowanych partii: oliwy z oliwek (0,0%), soków i nektarów owocowych (3,9%) oraz wyrobów drobiowych (5,4%).

RYСУNEK 4

Udział partii grup towarowych najczęściej kwestionowanych na podstawie parametrów fizykochemicznych zbadanych przez laboratorium GIJHARS w 2011 r.

Wyniki kontroli w zakresie prawidłowości znakowania artykułów rolno-spożywczych

W wyniku kontroli znakowania artykułów rolno-spożywczych nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 27,7% partii objętych kontrolą. Nieprawidłowe znakowanie najczęściej kwestionowano w odniesieniu do takich grup towarowych, jak (rysunek 5):

syropy owocowe – nieprawidłowości stwierdzono w 48,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ zamieszczania na opakowaniu informacji sugerujących, że produkt otrzymano wyłącznie z soku owocowego i cukru (np. „Smak tradycji” lub „Pełny naturalny smak”), podczas gdy do produkcji stosowane były dozwolone substancje dodatkowe (tj. substancje słodzące, stabilizator, regulator kwasowości – kwas cytrynowy),
- ▶ zamieszczania na opakowaniu dwóch rozbieżnych nazw środka spożywczego, tj. „Syrop Wiśnia”, „Syrop Malina” sugerujących, iż smak produktu pochodzi od użytego soku bądź koncentratu owocowego oraz „Syrop owocowy o smaku wiśniowym”, „Syrop owocowy o smaku malinowym” wskazujących na zastosowanie aromatu,
- ▶ wprowadzania konsumenta w błąd, co do rzeczywistej zawartości soku owocowego w produkcie poprzez poda-

- nie na opakowaniu informacji np. „65% sok malinowy (0,25%), „65% zagęszczony sok truskawkowy (0,1%)”;
- ▶ podania wykazu składników w nieprawidłowej kolejności (bez zachowania porządku malejącego według ich masy),
- ▶ braku wyszczególnienia w wykazie wszystkich składników użytych do produkcji wyrobu (tj. nie wyszczególniono w składzie „cukru”),
- ▶ zamieszczenia na frontowej części opakowania informacji: „nie zawiera sztucznych barwników”, podczas gdy w składzie wymieniony został „barwnik – karmel amoniakalno-siarczynowy”,
- ▶ podania w wykazie składników, które nie były stosowane do produkcji środka spożywczego np. „cukru”,
- ▶ zastosowania na opakowaniu grafiki mogącej sugerować inny niż w rzeczywistości skład produktu, np. w szacie graficznej osłonki na korek umieszczano wizerunek pomarańczy, winogron, wiśni, czarnej porzeczki, które faktycznie nie wchodziły w skład produktu,

makaron – nieprawidłowości stwierdzono w 47,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ umieszczenia na opakowaniu makaronu bez dodatku jaj oraz makaronu jajecznego informacji sugerujących domowe, tradycyjne warunki wytwarzania (np. „produkowany metodą domową”, „produkowany metodą tradycyjną”, „domowy”) podczas, gdy były one produkowane przy wykorzystaniu przemysłowych metod produkcji (tj. z wykorzystaniem przetworzonych produktów jajecznych, aromatów spożywczych oraz kurkumy),
- ▶ braku pełnej charakterystyki produktu poprzez pominięcie w nazwie informacji o użytej w celach smakowych kurkumie lub aromacie z kłączy kurkumy,
- ▶ używania określeń wskazujących na specjalne właściwości produktu (np. „nie zawiera barwników oraz konserwantów”, „nie zawiera konserwantów i środków barwiących”), podczas gdy stosowanie barwników oraz konserwantów w makaronach jest zabronione,
- ▶ braku wyszczególnienia w składzie wyrobu procentowej zawartości składników wymienionych w nazwie (jaj, masy jajowej) lub podanie procentowej zawartości tego składnika w przeliczeniu na 1 kg użytej mąki zamiast na masę gotowego produktu,

- ▶ podania niepełnej nazwy zastosowanego składnika alergennego (np. podano „mąka makaronowa” czy mąka typ-450” zamiast „mąka pszenna makaronowa”),
- ▶ nie podawania w tym samym polu widzenia nazwy produktu, daty minimalnej trwałości i zawartości netto, nieprawidłowego umieszczenia danych identyfikacyjnych producenta,
- ▶ przedłużenia terminu przydatności wyrobu do spożycia, bez wykonania badań przechowalniczych lub pomijania informacji o warunkach przechowywania,

wyroby czekoladowe – nieprawidłowości stwierdzono w 37,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ niewłaściwie podanego wykazu składników, np. brak wyszczególnienia w wykazie wszystkich składników użytych w produkcji wyrobu lub podanie składników w nieprawidłowej kolejności (bez zachowania porządku malejącego według ich masy),
- ▶ braku wskazania pełnej nazwy składnika alergennego, tj. w składzie wymieniono „lecytynę” bez wskazania źródła jej pochodzenia, podczas gdy faktycznie stosowana była „lecytyna sojowa”, pochodząca ze składnika alergennego,
- ▶ podania na opakowaniu produktu jedynie nazwy fantazyjnej nie precyzującej rodzaju danego wyrobu np. „Maxy o smaku ...”, przy jednoczesnym braku dodatkowego opisu środka spożywczego umożliwiającego jego odróżnienie od innych produktów,
- ▶ stosowania w oznakowaniu informacji wprowadzających konsumenta w błąd co do charakterystyki środka spożywczego (rodzaju, składu oraz miejsca pochodzenia),
- ▶ braku w oznakowaniu czekoladek (pralinek) dodatkowego określenia informującego, iż czekolada użyta w produkcji pralin zawiera tłuszcze roślinne inne niż tłuszcz kakaowy,

przetwory owocowo-warzywne – nieprawidłowości stwierdzono w 37,1% skontrolowanych partii pieczywa i dotyczyły one głównie:

- ▶ braku informacji lub podania nieprawidłowej informacji o składzie surowcowym, dacie minimalnej trwałości, danych producenta oraz zawartości składników, podkreślanych w nazwie lub w grafice,
- ▶ stosowania informacji wprowadzającej w błąd co do trwałości produktu poprzez bezpodstawne wydłużenie terminu przydatności,

- ▶ umieszczenia nazwy wyrobu niezgodnej z obowiązującymi przepisami,

przetwory z mięsa czerwonego – nieprawidłowości stwierdzono w 35,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ nieprawidłowo podanego wykazu składników, tj. pomijanie w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji (np. alergenów, dozwolonych substancji dodatkowych, wody, soli, aromatów, przypraw),
- ▶ nieprecyzyjnego oznaczenia wyrobu gotowego, tj. brak określenia rodzaju wyrobu, procesu technologicznego i sposobu obróbki termicznej zastosowanej w procesie produkcji (np. kielbasa, wędzona, parzona, pieczona, wieprzowa),
- ▶ stosowania informacji wprowadzającej w błąd co do trwałości produktu poprzez bezpodstawne wydłużenie terminu przydatności,

kawa – nieprawidłowości stwierdzono w 34,5% skontrolowanych partii i dotyczyły głównie:

- ▶ podawania na opakowaniu nieprawdziwych informacji, np. „Pakowano w atmosferze ochronnej”,
- ▶ stosowania informacji wprowadzającej w błąd co do trwałości produktu poprzez bezpodstawne wydłużenie terminu przydatności,
- ▶ użycia w oznakowaniu kawy konwencjonalnej wyrażeniem „BIO” sugerującego, że jest to produkt pochodzący z rolnictwa ekologicznego,
- ▶ braku na opakowaniu nazwy środka spożywczego, pod którą produkt jest wprowadzany do obrotu,

przetwory rybne – nieprawidłowości stwierdzono w 31,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- ▶ niewłaściwie podanego wykazu składników, w tym braku wszystkich surowców wykorzystanych w procesie produkcji (np.: alergenów, dozwolonych substancji dodatkowych, octu, soli lub warzyw),
- ▶ stosowania informacji wprowadzających konsumenta w błąd co do sposobu produkcji, (np. poprzez podanie wykluczających się danych, tj. „połów na morzu” i „produkt akwakultury”), trwałości produktu (poprzez bezpodstawne wydłużenie terminu przydatności do spożycia), składu (poprzez umieszczenie w wykazie składników surowców nie wykorzystanych do produkcji, np. sera feta),

fermentowane napoje winiarskie – nieprawidłowości stwierdzono w 30,6% skontrolowanych partii i dotyczy one głównie:

- ▶ wprowadzania konsumenta w błąd co do rodzaju produktu, poprzez użycie na etykiecie fermentowanego napoju winopodobnego aromatyzowanego nazwy, szaty graficznej lub innych informacji, sugerujących inny rodzaj produktu (np.: umieszczenie szaty graficznej lub użycie nazwy: „Vinko”, „Winko” oraz informacji: „king of the best wine”, sugerujących, że wyrób jest winem gronowym),
- ▶ stosowania nazw sugerujących, iż smak wyrobu pochodzi z owoców użytych do produkcji, podczas gdy po fermentacji do napoju dodano aromaty (np. „Mocny malinowy”, „Black Currant”),
- ▶ podania niewłaściwego rodzaju fermentowanego napoju winiarskiego (np. „wino owocowe” zamiast „wino owocowe aromatyzowane”),
- ▶ użycia niewłaściwej nazwy określającej rodzaj zastosowanych aromatów, tj. „aromaty identyczne z naturalnymi”, podczas gdy przepisy prawne nie uwzględniają takiej kategorii aromatów.

Najmniej zastrzeżeń w zakresie znakowania stwierdzono w odniesieniu do skontrolowanych partii pieczywa półcierniczego (5,8%).

Wyniki kontroli na podstawie oceny organoleptycznej artykułów rolno-spożywczych

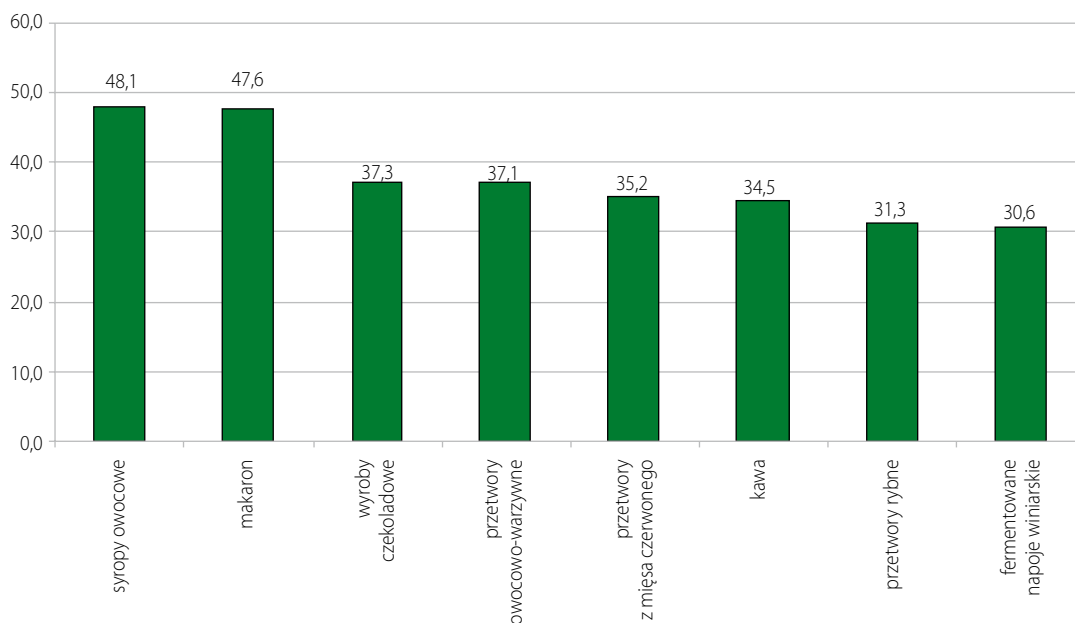
W wyniku oceny organoleptycznej stwierdzono, że 1,3% partii objętych kontrolą nie spełniało deklaracji producenta. Najczęściej nieprawidłowości dotyczyły takich wyrobów, jak (rysunek 6):

przetwory mleczne – nieprawidłowości stwierdzono w 3,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie niewłaściwej konsystencji, barwy i smaku, a także nieprawidłowego oczkowania i stopnia wygniecenia,

mięso drobiowe – nieprawidłowości stwierdzono w 2,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie przebarwienia i zaczerwienienia skóry, a także pozostałości piór,

RYSUNEK 5

Udział partii grup towarowych najczęściej kwestionowanych na podstawie kontroli znakowania, przeprowadzonych przez IJHARS w 2011 r.

przetwory rybne – nieprawidłowości stwierdzono w 2,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie zjełzalego smaku i zapachu mięsa, licznych przebarwień i odkształceń ryb, niewłaściwego stopnia rozdrobnienia mięsa i niezgodnej z deklaracją zawartości warzyw,

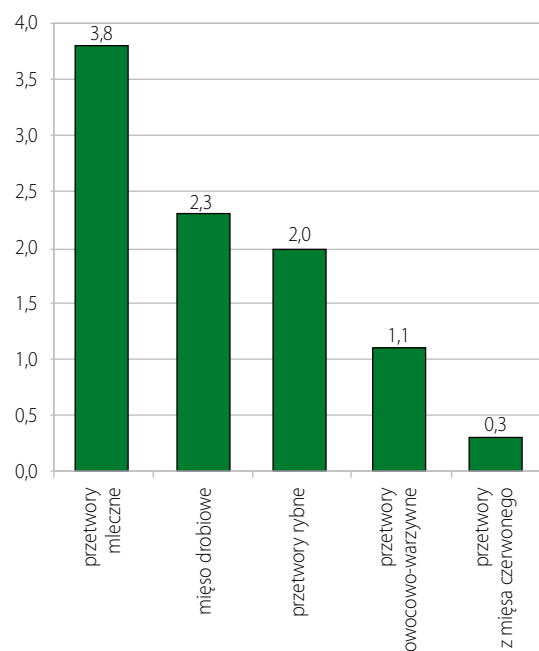
przetwory owocowo-warzywne – nieprawidłowości stwierdzono w 1,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie nieprawidłowej konsystencji oraz nieprawidłowego kształtu produktu,

przetwory z mięsa czerwonego – nieprawidłowości stwierdzono w 0,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one nierównomiernego rozłożenia osłonki na batonach oraz miękkiej, elastycznej konsystencji nietypowej dla kontrolowanego rodzaju produktu.

Niekwestionowano cech organoleptycznych w odniesieniu do skontrolowanych partii: pieczywa półcukierniczego, wyrobów czekoladowych, soków i nektarów owocowych oraz przetworów z mięsa drobiowego.

RYSUNEK 6

Udział partii grup towarowych najczęściej kwestionowanych na podstawie oceny organoleptycznej, przeprowadzonej przez WIJHARS w 2011 r.

Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw

Ujawnione nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw dotyczyły przede wszystkim znakowania. Produkty kwestionowano głównie ze względu na podawanie błędnych informacji lub brak informacji o kraju pochodzenia, tj. na wywieszce przy produkcji podawano więcej niż jeden kraj pochodzenia lub kraj pochodzenia inny niż na opakowaniu. W przypadku świeżych owoców i warzyw, objętych normami szczegółowymi kwestionowano także brak informacji o klasie jakości bądź nazwie odmiany. Liczne nieprawidłowości stwierdzone w toku przedmiotowych kontroli, dotyczyły również umieszczania niepełnych informacji o produkcie w dokumentacji towarzyszącej kontrolowanym partiom świeżych owoców i warzyw.

Brak spełnienia wymagań jakościowych określonych w normach handlowych UE stwierdzono w przypadku 3,7% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw. Najczęściej kwestionowano:

- ▶ niespełnienie wymagań minimalnych według których produkty powinny być całe, czyste, zdrowe, bez objawów gnicia lub zepsucia, wolne od szkodników oraz uszkodzeń spowodowanych przez szkodniki,
- ▶ przekroczenie zakresu tolerancji dopuszczalnych w poszczególnych klasach jakości, w przypadku owoców i warzyw dla których ustanowiono klasy jakości,
- ▶ niespełnienie wymagań dotyczących jednolitości w zakresie odmiany bądź wielkości oraz stosowanie niewłaściwych opakowań (np. skrzynki wyłożone gazetami).

Sankcje nałożone w wyniku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

W wyniku kontroli jakości handlowej sankcje najczęściej stosowano w przypadku producentów takich grup towarowych jak: przetwory z mięsa czerwonego, przetwory mleczne oraz ryby i ich przetwory (tabela 2).

TABELA 2. Grupy towarowe o najczęściej kwestionowanej jakości handlowej w wyniku kontroli planowych przeprowadzonych w 2011 r.

Lp.	Grupa towarowa	Liczba kontroli jakości handlowej	Wartość zakwestionowanego towaru w tys. zł	Liczba decyzji administracyjnych		Kwota kar pieniężnych w tys. zł
				stwierdzających niewłaściwą jakość handlową	nakładających kary pieniężne	
1.	Makaron	64	87,2	30	22	37,7
2.	Przetwory mleczne	156	2.506,7	13	93	330,5
3.	Wyroby czekoladowe	37	1.127,4	12	11	17,1
4.	Pieczyno półcukiernicze	105	0,6	-	7	8,8
5.	Przetwory mięsne	219	2.832,1	107	150	771,2
6.	Świeże owoce, warzywa	365	102,0	68	12	16,7
7.	Kawa	15	1.181,6	2	8	106,7
8.	Ryby i ich przetwory	62	1.640,9	18	48	253,2
9.	Fermentowane napoje winiarskie	23	384,9	8	9	30,9
Razem		1.046	9.863,4	259	360	1.572,8

4.2. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy przeprowadzane są na przejściach granicznych. Część odpraw importu artykułów rolno-spożywczych, zgodnie z możliwością wyboru przez importerów miejsca odprawy, dokonywana jest z pominięciem przejść granicznych, bezpośrednio w składach celnych lub na terenie Oddziałów Celnych.

Kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą podlegają:

- ▶ przywożone z zagranicy artykuły rolno-spożywcze wskazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 października 2009 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (Dz. U. Nr 176, poz. 1368 z późn. zm.) oraz importowane świeże owoce i warzywa, dla których określone zostały standardy UE,
- ▶ przeznaczone do wywozu poza terytorium kraju świeże owoce i warzywa, objęte standardami UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej, wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

W 2011 r. przeprowadzono 68.993 kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 20.816 (30,2%) kontroli artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju,
- ▶ 48.177 (69,8%) kontroli artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontrolą jakości handlowej w 2011 r. objęto:

- ▶ 945.357,7 t importowanych artykułów rolno-spożywczych, w tym głównie: nasiona roślin oleistych (297.671,2 t), kawa (191.700,6 t), ryby i przetwory rybne (187.260,5 t), przetwory owocowo-warzywne (96.156,5 t), herbata (40.018,5 t), zboża i przetwory zbożowe (36,640,9 t),

- ▶ 76.249,9 t importowanych świeżych owoców i warzyw,
- ▶ 34.337,7 t importowanych bananów,
- ▶ 182.353,9 hl importowanego wina,
- ▶ 277.696,8 hl napojów alkoholowych, bezalkoholowych oraz soki owocowe i warzywne,
- ▶ 483.159,9 t świeżych owoców i warzyw wywożonych do krajów trzecich.

W porównaniu do 2010 r. ilość importowanych towarów skontrolowanych przez IJHARS w 2011 r. zwiększyła się ogółem o 361.366,2 t, (tj. o 52,0%) i 155.516,6 hl (tj. o 51,1%), przy czym:

- ▶ zwiększyła się ilość skontrolowanych artykułów rolno-spożywczych (o 358.608,4 t, tj. 61,1%), napojów alkoholowych (o 106.115,0 hl, tj. 61,8%) i wina gronowego (o 49.401,6 hl, tj. 37,2%), podlegających kontroli jakości handlowej na podstawie wyżej wymienionego rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 października 2009 r.,
- ▶ zwiększyła się ilość skontrolowanych świeżych owoców i warzyw o 6.901,8 t, tj. 9,9%, podlegających kontroli na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno oraz rozporządzenia Komisji (UE) z dnia 7 czerwca 2011 r.,
- ▶ zmniejszyła się ilość skontrolowanych bananów o 4.144,0 t, tj. 10,8%, podlegających kontroli na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) z dnia 15 grudnia 1995 r. dotyczącego weryfikacji z normami jakości bananów.

W 2011 r. masa skontrolowanych świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na eksport wynosiła 483.159,9 t i była niższa niż w 2010 r. o 501.412,8 t (tj. o 50,9%) (tabela 3).

W wyniku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą zakwestionowano jakość handlową:

- ▶ świeżych owoców i warzyw o masie 1.653,1 t pochodzących z importu, głównie z Maroko (cytryny),
- ▶ świeżych owoców i warzyw o masie 72.563,0 t przeznaczonych na eksport, głównie do Mołdawii (marchew, kapusta czerwona, kapusta biała), Rosji (jabłka), Norwegii (jabłka) oraz na Ukrainę (jabłka),

Tabela 3. Grupy importowanych artykułów rolno-spożywczych podlegające kontroli IJHARS w latach 2010 – 2011

Grupa importowanych artykułów rolno-spożywczych	Ilość artykułów rolno-spożywczych podlegających kontroli w roku:				Zmiana w %
	2010		2011		
	tony	hektolitry	tony	hektolitry	
Artykuły rolno-spożywcze	586.749,3	-	945.357,7	-	+61,1
Świeże owoce i warzywa	69.348,1	-	76.249,9	-	+9,9
Banany	38.481,7	-	34.337,7	-	-10,8
Wino gronowe	-	132.952,3	-	182.353,9	+37,2
Napoje alkoholowe, bezalkoholowe oraz soki owocowe i warzywne	-	171.581,8	-	277.696,8	+61,8
Ogółem import	tony 694.579,1	hektolitry 304.534,1	1.055.945,3	460.050,7	+52,0 +51,1

- ▶ importowanych artykułów rolno-spożywczych (owoce suszone, przetwory owocowo-warzywne, kawa, przyprawy, orzechy, zboża oraz ryby i ich przetwory) o łącznej masie 1.912,6 t.

4.3. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym

Funkcjonowanie systemu kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym gwarantuje konsumentowi, że środki spożywcze znajdujące się na rynku wyprodukowane zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego i są wolne od zanieczyszczeń, takich jak: pozostałości środków ochrony roślin i hormonów, a podczas ich produkcji nie stosowano nawozów sztucznych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym stanowią:

- ▶ minister właściwy do spraw rolnictwa, jako organ upoważniający jednostki certyfikujące do prowadzenia kontroli i wydawania certyfikatów,
- ▶ IJHARS sprawująca nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi rolnictwo ekologiczne oraz nadzór nad produkcją ekologiczną,
- ▶ jednostki certyfikujące akredytowane w zakresie rolnictwa ekologicznego, zgodnie z Normą PN-EN 45011 *Wymagania ogólne dotyczące działania jednostek prowadzących systemy certyfikacji wyrobów.*

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące,
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor JHARS w ramach sprawowanego nadzoru może powierzyć część zadań wojewódzkim inspektorom JHARS, w tym:

- ▶ prowadzenie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych i kwalifikacji osób prowadzących kontrole oraz sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli,
- ▶ sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2011 ROKU

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2011 r. w rolnictwie ekologicznym działało 10 jednostek certyfikujących (tabela 4).

W ramach nadzoru Głównego Inspektora JHARS w 2011 r. przeprowadzono 4 audyty w jednostkach certyfikujących. Stwierdzono między innymi nieprawidłowości polegające na:

- ▶ nierzetelnym sporządzaniu dokumentów dotyczących kontroli i certyfikacji producentów ekologicznych,
- ▶ przeprowadzaniu kontroli niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- ▶ niepodejmowaniu działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości wskazanych przez Głównego Inspektora JHARS we wnioskach pokontrolnych,
- ▶ niestosowaniu procedur kontroli i certyfikacji producentów ekologicznych oraz formularzy związanych z kontrolą i certyfikacją,

- ▶ wydawaniu certyfikatów na produkty nie spełniające wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ niewłaściwym postępowaniu jednostek certyfikujących wobec producentów ekologicznych, którzy uzyskali zgodę wojewódzkich inspektorów JHARS na stosowanie odstępstw w zakresie zasad produkcji ekologicznej lub którzy ubiegali się o uzyskanie zgody na wspomniane odstępstwa.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS przekazał jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne w celu podjęcia przez nie działań prowadzących do wyeliminowania nieprawidłowości oraz wydał decyzję administracyjną nakładającą karę pieniężną na 1 jednostkę certyfikującą objętą audytem.

Kontrole sprawdzające w gospodarstwach rolnych

IJHARS przeprowadziła w 2011 r. kontrole sprawdzające w 180 gospodarstwach rolnych, (tj. w ponad 1,0% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących produkcję żywności metodami ekologicznymi), w tym 144 kontrole w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi oraz 36 kontroli

TABELA 4. Wykaz jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym w 2011 r., wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r.

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
	Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek w tym importowanych z państw trzecich
EKOGRWARANCJA PTRE	X	X	X	X	X	X
PNG	X	X	X		X	X
COBICO	X	X	X		X	X
BIOEKSPERT	X	X	X		X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	X	X	X		X	X
PCBC S.A.	X	X	X	X	X	X
AGRO BIO TEST	X		X		X	X
TÜV Rheinland Polska	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	X	X	X		X	X
SGS Polska	X	X			X	X

w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną. W porównaniu do 2010 r. liczba gospodarstw objętych kontrolą sprawdzającą w 2011 r. wzrosła o 6, tj. 3,3%.

Nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem kontroli przez inspektora jednostki certyfikującej, dotyczyły:

- ▶ nieprzestrzegania zasad przeprowadzania kontroli, tj. braku odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach dotyczących np.: nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej, zastosowaniu konwencjonalnego materiału siewnego, wegetatywnego materiału rozmnożeniowego bez zgody WIORiN, zakupu zwierząt nieekologicznych bez zgody WIJHARS,
- ▶ pominięcia niektórych zagadnień podlegających kontroli, w tym dotyczących warunków chowu zwierząt gospodarskich, planu zarządzania jednostką ekologiczną,
- ▶ podania sprzecznych informacji dotyczących warunków chowu zwierząt gospodarskich i statusu sprzedawanych przez producenta produktów,
- ▶ sporządzania protokołu kontroli nieczytelnie lub z błędami formalnymi i pisarskimi,
- ▶ braku przekazania protokołu kontroli producentowi ekologicznemu.

Nieprawidłowości wynikające z działalności prowadzonej przez producenta rolnego dotyczyły między innymi:

- ▶ braku lub nieprawidłowego prowadzenia dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
- ▶ stosowania odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, mimo braku zgody WIJHARS,
- ▶ użycia niedozwolonego w rolnictwie ekologicznym środka ochrony roślin,
- ▶ niewłaściwych warunków chowu zwierząt gospodarskich,
- ▶ stosowania konwencjonalnego materiału siewnego lub wegetatywnego materiału rozmnożeniowego, mimo braku zgody WIORiN,
- ▶ braku wykonania zaleceń pokontrolnych przekazanych przez jednostkę certyfikującą.

W ramach kontroli sprawdzających pobrane zostały próbki produktów, celem zbadania obecności niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W wyniku badań laboratoryjnych w 8 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. Jednostki certyfikujące podjęły przewidziane przepisami prawa działania wobec znajdujących się pod ich kontrolą producentów, z gospodarstw których pochodziły te próbki, mające na celu zapobiegnięcie sprzedaży produktów z odniesieniem do ekologicznej metody produkcji.

Kontrole sprawdzające w przetwórnictwie i u importerów produktów ekologicznych

IJHARS przeprowadziła w 2011 r. kontrole sprawdzające w 30 podmiotach (w tym: w 27 przetwórnictwach z certyfikatem zgodności, w 1 przetwórni z certyfikatem zgodności prowadzącej również działalność w zakresie importu, u 2 podwykonawców). W wyniku kontroli sprawdzającej przeprowadzonej u importera produktów ekologicznych nie stwierdzono nieprawidłowości, w zakresie jego działalności importowej. Kontrole przeprowadzone przez WIJHARS w przetwórnictwach wykazały, że nieprawidłowości wynikały zarówno z braku przestrzegania zasad kontroli przez inspektorów jednostek certyfikujących lub z winy producenta.

Nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem kontroli przez inspektora jednostki certyfikującej dotyczyły:

- ▶ nieprzestrzegania zasad przeprowadzania kontroli, tj. braku odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach dotyczących transportu, niewłaściwego sposobu przechowywania produktów ekologicznych, zakupu większej ilości surowców ekologicznych niż wynikało to z certyfikatu dostawcy,
- ▶ pominięcia zagadnienia podlegającego kontroli, np. dotyczącego sprawdzenia certyfikatów dostawców,
- ▶ podania sprzecznych informacji dotyczących przekazania jednostce certyfikującej pisemnych umów z podwykonawcami, posiadanych przez producenta receptur oraz asortymentu produktów.

Nieprawidłowości wynikające z działalności prowadzonej przez producenta dotyczyły między innymi:

- ▶ nieregularnie prowadzonej ewidencji czyszczenia, monitorowania skuteczności czyszczenia urządzeń,
- ▶ prowadzenia dokumentacji księgowej w zakresie wyników kontroli przy odbiorze produktów ekologicznych,
- ▶ sposobu przechowywania produktów ekologicznych bez rozdzielania od produktów konwencjonalnych.

Kontrole sprawdzające w podmiotach prowadzących zbiór roślin dzikorosnących ze stanu naturalnego

IJHARS przeprowadziła w 2011 r. kontrole sprawdzające w 20 podmiotach prowadzących działalność w zakresie zbioru roślin dzikorosnących ze stanu naturalnego. W wyniku kontroli podmiotów prowadzących zbiór roślin dzikorosnących ze stanu naturalnego stwierdzono nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem kontroli przez inspektora jednostki certyfikującej, które dotyczyły między innymi:

- ▶ podania sprzecznych informacji dotyczących prowadzenia równoległej produkcji ekologicznej i nieekologicznej,
- ▶ nieprzestrzegania zasad przeprowadzania kontroli, tj. braku odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach dotyczących przechowywanej przez podmioty gospodarcze dokumentacji.

Nieprawidłowości wynikające z działalności prowadzonej przez producenta, dotyczyły między innymi:

- ▶ prowadzenia dokumentacji dotyczącej zbioru roślin dzikorosnących ze stanu naturalnego,
- ▶ powiadamiania jednostki certyfikującej o zmianach w opisie działalności,
- ▶ prowadzenia ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
- ▶ braku wykonania zaleceń pokontrolnych przekazanych przez jednostkę certyfikującą.

Kontrole w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego w znakowaniu produktów nieekologicznych

W ramach planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzonych w 2011 r. sprawdzano znakowanie produktów nieekologicznych

w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego. Kontrolę przeprowadzono także u 53 wytypowanych producentów, w związku z podejrzeniem wykorzystywania w nazwie firmy, nazwie produktu, znaku towarowym lub w innych elementach oznakowania artykułu rolno-spożywczego nie spełniającego wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego, określenia: *ekologiczny*, *bio*, *eko*, sugerującego ekologiczną metodę produkcji.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących bezprawnego znakowania produktów nieekologicznych terminami nawiązującymi do ekologicznej metody produkcji, wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 38 decyzji administracyjnych wymierzających na podstawie art. 25 ustawy *o rolnictwie ekologicznym* kary pieniężne na łączną kwotę 183.232 zł.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym

W 2011 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 132 wnioski o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych i produkcji ekologicznej, w tym 111 wniosków dotyczących udostępnienia wykazu producentów ekologicznych i 21 wniosków o udostępnienie danych statystycznych z zakresu rolnictwa ekologicznego w Polsce. Wykazy udostępniono zarówno osobom prywatnym jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego, natomiast opracowania danych statystycznych udostępniono instytucjom naukowym, szkołom wyższym oraz organom administracji.

Upoważnianie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich

Wydawanie importerom upoważnień do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich ma na celu zabezpieczenie interesów konsumentów i producentów UE poprzez zapewnienie, że produkty rolnictwa ekologicznego z państw trzecich spełniają wymagania obowiązujące na terenie Wspólnoty.

TABELA 5. Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych specjalizacji w 2011 r.

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	7
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	4
3.	Pszczelarstwo	4
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	4
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	4
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	4
Razem		27

W 2011 r. Główny Inspektor JHARS wydał w drodze postępowania administracyjnego 19 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 16 decyzji upoważniających do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich (Ukraina, Republika Peru, Stany Zjednoczone Ameryki, Federacyjna Republika Brazylii, Republika Białorusi, Republika Serbii, Republika Turcji, Chińska Republika Ludowa, Ukraina, Republika Chile, Demokratyczno-Socjalistyczna Republika Sri Lanki),
- ▶ 1 decyzję uchylającą upoważnienie do importu produktów rolnictwa ekologicznego,
- ▶ 2 decyzje odmawiające wydania upoważnienia na import produktów rolnictwa ekologicznego z Chińskiej Republiki Ludowej i Federacyjnej Republiki Brazylii.

Zezwolenia na odstępstwa od produkcji metodami ekologicznymi

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi wydawane są na wniosek producentów ekologicznych, składany do wojewódzkich inspektorów JHARS, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności lub Głównego Inspektora JHARS.

W 2011 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 2.686 decyzji administracyjnych, w tym 2.587 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków

produkcji metodami ekologicznymi i 99 decyzji negatywnie odnoszących się do wniosków złożonych przez producentów rolnych. Do Głównego Inspektora JHARS w 2011 r. nie wpłynął żaden wniosek o odstępstwo od warunków produkcji ekologicznej.

Organizacja egzaminów na inspektora rolnictwa ekologicznego

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nabywania uprawnień inspektora rolnictwa ekologicznego – od dnia 1 stycznia 2011 r. kontrole u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS. W 2011 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 11 egzaminów, umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenia wiedzy z zakresu wszystkich 6 specjalizacji. W ramach poszczególnych specjalizacji odbyło się od 4 do 7 egzaminów (tabela 5).

TABELA 6. Liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych specjalizacji rolnictwa ekologicznego w 2011 r.

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba inspektorów wpisanych do rejestru w zakresie danej specjalizacji
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	249
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	27
3.	Pszczelarstwo	25
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	15
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	32
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	33
Razem		381

W wyniku egzaminów do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego w 2011 r. wpisano 260 osób, które uzyskały 381 uprawnień do kontroli, w tym niektóre osoby w zakresie kilku rodzajów specjalizacji (tabela 6).

Kontrola produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością

Nazwy produktów regionalnych i tradycyjnych rejestrowane są w Unii Europejskiej jako:

- ▶ Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP),
- ▶ Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG),
- ▶ Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS).

Stosowanie tych oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ich ochronę przed bezprawnym używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Wytwarzanie produktów regionalnych i tradycyjnych przyczynia się do rozwoju obszarów wiejskich poprzez różnicowanie działalności rolniczej i promocję tych regionów, a producentom wytwarzającym produkty o wysokiej jakości i wyjątkowych walorach daje możliwość zaistnienia na rynku.

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS są:

- ▶ minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniający jednostki certyfikujące, do przeprowadzania kontro-

TABELA 7. Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2011 r.

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	PNG Sp. z o. o.	Cisów
2.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Warszawa
3.	COBICO Sp. z o.o.	Kraków
4.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o. o.	Kraków
5.	TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	Warszawa

li, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,

- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwo jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa, mająca na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystywaniem w celach komercyjnych, nadużyciem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki.

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi

IJHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane zgodnie z Polską Normą 45011 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2011 r. funkcjonowało 5 jednostek certyfikujących (tabela 7), przy czym 4 na wniosek producentów przeprowadzały kontrole i wydały ogółem 58 certyfikatów na takie produkty jak: truskawka kaszubska, wiśnia nadwiślanka, miód drahimski oraz obwarzanek krakowski.

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi dokonuje kontroli w siedzibach tych jednostek. Podczas kontroli dokonuje się sprawdzenia, czy jednostka certyfikująca:

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji produktów,

- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

W celu sprawdzenia stanu przygotowania do realizacji powierzonych zadań, w jednostkach certyfikujących, które po raz pierwszy poddawane są kontroli w ramach sprawowanego nadzoru, oceniany jest pełen zakres ich działalności w obszarze przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją. Szeroki zakres kontroli pozwala ocenić, które z elementów działania jednostki wymagają dopracowania.

W 2011 r. kompleksowej kontroli poddane zostały trzy jednostki certyfikujące. Ponadto, w jednej jednostce certyfikującej zakres kontroli obejmował sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych z poprzedniej kontroli oraz prawidłowości przeprowadzonych kontroli zgodności produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. Zalecenia pokontrolne przekazane jednostkom dotyczyły między innymi:

- ▶ wprowadzenia stosownych zmian w procedurach dotyczących kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych, mających na celu usprawnienie procesu kontroli,
- ▶ opracowania brakujących planów kontroli zarejestrowanych produktów, do których kontroli jednostki certyfikujące zostały wyznaczone,
- ▶ konieczności podwyższenia kwalifikacji personelu dokonującego kontroli zgodności ze specyfikacją produktów regionalnych i tradycyjnych.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia wysokiej jakości produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrola przeprowadzana jest na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze

specyfikacją i zamierza znakować produkt symbolem ChNP, ChOG lub GTS, składany do właściwego miejscowo wojewódzkiego inspektora JHARS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów produkcji i ocenie czy spełnione są wymagania specyfikacji, które decydują o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Zakres tej kontroli nie wybiega poza wymagania specyfikacji. Inspektor IJHARS sprawdza również dokumentację prowadzoną przez producenta, w tym rejestry poszczególnych etapów produkcji, które pozwalają na odtworzenie procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych (ChNP i ChOG) weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych (GTS) sprawdzane są minimalne wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2011 r. Komisja Europejska wpisała do rejestru chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych 9 kolejnych nazw polskich produktów. Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. zarejestrowano 32 polskie nazwy.

W 2011 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS zrealizowali 168 *Wniosków o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją*, złożonych przez producentów. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano łącznie 168 świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją dla 15 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS (tabela 8).

Kontrole urzędowe produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS

Urzędowe kontrole w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie znakowanych chronionymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione; celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu.

Podczas każdej kontroli prowadzonej przez inspektorów IJHARS w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, zwracano uwagę, czy znakowanie produktów nie zawiera informacji bezprawnie wykorzystujących renomę nazw zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

TABELA 8. Liczba wydanych przez WIJHARS świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji produktu rolnego lub środka spożywczego posiadającego ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją w 2011 r.

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw jakości
1.	Rogal świętomarciński	ChOG	102
2.	Oscypek	ChNP	16
3.	Kiełbasa Lisecka	ChOG	7
4.	Bryndza podhalańska	ChNP	7
5.	Podkarpacki miód spadziowy	ChNP	7
6.	Redykołka	ChNP	5
7.	Jabłka łąckie	ChOG	5
8.	Obwarzanek krakowski	ChOG	4
9.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	4
10.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	3
11.	Kołacz śląski	ChOG	2
12.	Andruty kaliskie	ChOG	2
13.	Pierekaczewnik	GTS	2
14.	Chleb prądnicki	ChOG	1
15.	Olej rydzowy	GTS	1
Razem			168

Inne zadania realizowane na rzecz rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych

GIJHARS uczestniczy w projekcie „Better Training for Safer Food” (BTSF) w zakresie rolnictwa ekologicznego i oznaczeń geograficznych. BTSF to inicjatywa Komisji Europejskiej mająca na celu wdrożenie strategii szkoleniowej w zakresie prawa żywnościowego, reguł dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowotności roślin. W 2011 r. pracownicy GIJHARS wyznaczani do współpracy w ramach projektu „Better Training for Safer Food” Initiative – Quality schemes (organic farming and geographical indications) przygotowali materiały szkoleniowe, jak również wzięli udział w części szkoleń dotyczących systemów jakości.

Szkolenia w zakresie systemów jakości (rolnictwo ekologiczne i oznaczenia geograficzne) są jednym z komponentów w ramach kontraktu „Organizacja i wdrożenie szkoleń dotyczących kontroli urzędowej produktów żywnościowych”, prowadzonych głównie dla państw członkowskich. Ponadto, w 2011 r. IJHARS współpracowała z jednostkami przeprowadzającymi urzędowe kontrole zgodności procesu produkcji ze specyfikacją w innych państwach UE oraz organami, których zadaniem jest ochrona produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

Kontrola ex-post

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) oraz Wspólnej Polityki Rybackiej (z wyłączeniem refundacji eksportowych oraz działań objętych Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich) administrowanych przez agencje płatnicze. Kontrola ex-post realizowana jest przez IJHARS na zasadach określonych w Rozporządzeniu Rady (WE) NR 485/2008, zgodnie z trybem zawartym w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zgodnie z ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zadaniem Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post jest między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli ex-post realizowanych przez WIJHARS,

- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rynków rolnych dokonuje wyboru podmiotów do kontroli na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka, opracowuje projekt rocznego planu kontroli oraz przekazuje Głównemu Inspektorowi IJHARS program kontroli do realizacji.

Inspektorzy IJHARS przeprowadzają kontrolę beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym, w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARR (dopłaty do przetwórstwa, dopłaty do promocji produktów rolno-spożywczych, interwencyjny zakup i sprzedaż, dopłaty do składowania oraz wycofywania z rynku, a także limitowania produkcji) i mechanizmów administrowanych przez ARiMR (np. dopłaty do przetwórstwa owoców i warzyw).

Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są za pośrednictwem MRiRW do agencji płatniczych, według właściwości rzeczowej administrowanych mechanizmów WPR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości agencje płatnicze podejmują odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

W 2011 r. inspektorzy IJHARS przeprowadzili łącznie 204 kontrole (59 planowych i 145 krzyżowych). Jedną kontrolę krzyżową zrealizowano na wniosek administracji niemieckiej. W porównaniu do 2010 r. liczba kontroli planowych przeprowadzonych w 2011 r. wzrosła o 13, tj. 7,0%. Przedsiębiorcy, u których w 2011 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę 108,5 mln EUR, tj. o 204,6 mln EUR mniej niż w 2010 r.

Najwięcej kontroli zostało wykonanych w zakresie takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – łącznie 99 kontroli ex-post, w tym 32 kontrole planowe i 67 kontroli krzyżowych,

- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – łącznie 34 kontrole ex-post, w tym 6 kontroli planowych i 28 kontroli krzyżowych,
- ▶ *Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż* – łącznie 13 kontroli ex-post, w tym 6 kontroli planowych i 7 kontroli krzyżowych.

Największą liczbę kontroli ex-post planowych wykonały WIJHARS w: Warszawie (17), Poznaniu (8), Łodzi (6), natomiast kontroli krzyżowych – WIJHARS w Warszawie (23), Poznaniu (19), Bydgoszczy (15) oraz Łodzi (10).

W wyniku kontroli ex-post przeprowadzonych w 2011 r. inspektorzy WIJHARS stwierdzili 5 nieprawidłowości finansowych u beneficjentów, którzy otrzymali środki finansowe z EFRG w 2 mechanizmach WPR w roku budżetowym 2008/2009 i 2009/2010, tj.:

- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych*; w ramach tego mechanizmu stwierdzono 4 nieprawidłowości, które polegały na braku zapewnienia przez placówki oświatowe prawidłowego wykorzystania mleka objętego dopłatą oraz przyjmowania mleka dla większej liczby uczniów niż uprawnionych do jego spożycia na terenie danej placówki oświatowej, co naruszało przepisy unijne i krajowe,
- ▶ *Program „owoce w szkole”*; stwierdzona w ramach tego mechanizmu nieprawidłowość dotyczyła braku udostępniania przez przedsiębiorcę pełnej dokumentacji handlowej oraz przekazywania dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw o nieodpowiedniej jakości, w sposób niezgodny z przepisami unijnymi i krajowymi.

Ponadto, w 2011 r. IJHARS w ramach pomocy wzajemnej przekazała do Republiki Federalnej Niemiec wniosek o wykonanie kontroli krzyżowej ex-post, celem weryfikacji dokumentacji przedsiębiorcy uczestniczącego w mechanizmie WPR *Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż*.

Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego

Zadania delegowane, realizowane przez IJHARS na podstawie umowy zawartej z Agencją Rynku Rolnego, obejmują mechanizmy WPR administrowane przez agencję, w tym:

- ▶ działania interwencyjne – zakup i sprzedaż (mleko w proszku, masło, pszenica, kukurydza),
- ▶ dopłaty do prywatnego przechowywania (wieprzowina, masło),
- ▶ dopłaty do produkcji i przetwórstwa (susz paszowy, słoma Iniana i konopna),
- ▶ wydawanie zezwoleń na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów,
- ▶ dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- ▶ przetwarzanie cukru przemysłowego.

W ramach zadań delegowanych w 2011 r. Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 872 próbek pobranych przez kontrolerów Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR, w zakresie 5 mechanizmów WPR, w tym:

- ▶ 778 próbek w mechanizmie *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (Wpż)*,
- ▶ 67 próbek w mechanizmie *Dopłaty do produkcji suszu paszowego (Dsu)*,
- ▶ 13 próbek w mechanizmie *Dopłaty do przetwórstwa słomy Inianej i konopnej na włókno (Dslk)*,
- ▶ 12 próbek w mechanizmie *Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż (Izb)*,
- ▶ 2 próbki w mechanizmie *Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru (Mcu)*.

Celem badania laboratoryjnego próbek jest potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie. Badania wykonuje się przed dokonaniem wypłat środków finansowych, a uzyskane wyniki stanowią podstawę właściwej realizacji zasad określających przyznawanie dopłat z unijnych funduszy.

Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej

Świadectwa potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej, wydawane są przez IJHARS na wniosek podmiotów eksportujących mięso wołowe do krajów trzecich. W oparciu o wyżej wymienione świade-

ctwa eksporterzy mogą ubiegać się o specjalne refundacje wywozowe, w ramach mechanizmów WPR „*Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny*”.

Ogółem w 2011 r. IJHARS wydała 6.282 świadectwa potwierdzające pochodzenie wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej, w tym:

- ▶ 5.888 świadectw dla mięsa z kością, tj. o 3.904 świadectw więcej niż w 2010 r. (o 45,7%),
- ▶ 314 świadectw dla mięsa bez kości z ćwierci przednich, tj. o 30 świadectw więcej niż w 2010 r. (o 9,5%),
- ▶ 80 świadectw dla mięsa bez kości z ćwierci tylnych, tj. o 13 świadectw więcej niż w 2010 r. (o 13,6%).

Mięso wołowe z kością objęte nadzorem stanowiło ogółem 71,6 tys. ton, przy czym 90,8% wyeksportowano poza obszar UE, a 9,2% przeznaczono do odkostnienia w kraju. Mięso wołowe z kością wyeksportowano na teren Turcji (89,7% całkowitego eksportu wołowiny z kością), Rosji (4,1%), Macedonii (3,0%), Uzbekistanu (1,9%), Kosowa (0,7%), Bośni i Hercegowiny (0,3%) oraz Chorwacji (0,3%). Uzyskane w wyniku odkostnienia 4,4 tys. t mięsa bez kości wyeksportowano do Izraela (57,5% całkowitego eksportu wołowiny bez kości), Egiptu (15,9%), Rosji (15,1%), Kazachstanu (7,1%) oraz Iranu (4,4%).

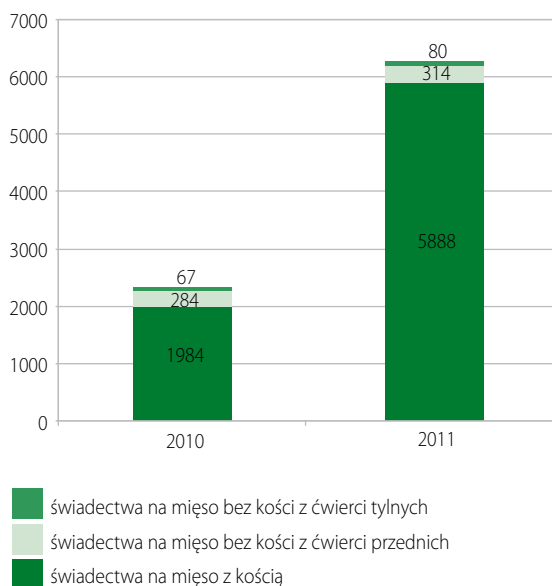
Porównując liczbę świadectw wydanych w 2 kolejnych latach (*rysunek 7*), można stwierdzić, że zainteresowanie eksporterów refundacjami w 2011 r. było o wiele większe niż w 2010 r. Wzrost zainteresowania eksportem wołowiny, objętej refundacjami wywozowymi, dotyczył zarówno mięsa z kością jak i mięsa bez kości. Trzykrotnie częściej niż w 2010 r., eksporterzy wnioskowali o wystawienie świadectw potwierdzających pochodzenie mięsa z bydła płci męskiej.

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy

Kontrola prawidłowości wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych kategoriami wiekowymi oraz oznaczania mięsa wołowego przez zakłady przetwórcze

RYSUNEK 7

Liczba świadectw dla wołowego mięsa z kością wystawinych przez IJHARS w latach 2010-2011

informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji.

Ogółem w 2011 r. IJHARS przeprowadziła kontrolę w 550 zakładach prowadzących ubój, rozbiór mięsa i produkcję przetworów mięsnych. Kontrolą objęto:

- ▶ 1.106 tusz i 1 półtuszę pochodzących z bydła oznaczonego kategorią V (tj. w wieku do ośmiu miesięcy włącznie),
- ▶ 161 tusz pochodzących z bydła oznaczonego kategorią Z (tj. w wieku od powyżej ośmiu miesięcy do dwunastu miesięcy włącznie),
- ▶ 52 partie elementów kulinarnych z mięsa wołowego oznaczonego kategorią V, o łącznej masie 723,5 kg.

Kontrola wykazała nieprawidłowości, polegające na:

- ▶ nieterminowym składaniu informacji kwartalnych do WIJHARS o liczbie uzyskanych z uboju tusz wołowych, co stwierdzono w 4 zakładach, tj. 0,7% skontrolowanych,
- ▶ braku prowadzenia rejestrów bydła i mięsa, co stwierdzono w 1 zakładzie, tj. 0,2% skontrolowanych.

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny ma na celu zapewnienie prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny. Kontrolę podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny.

W 2011 r. obowiązki przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej podlegało w I półroczu 2011 r. – 45 ubojni bydła i w II półroczu 2011 r. – 50 ubojni bydła. Ogółem w 2011 r. IJHARS przeprowadziła 188 kontroli prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny.

Kontrola wykazała nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku przestrzegania terminów przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, co stwierdzono w 3 ubojniach, tj. ok. 6,3% skontrolowanych,
- ▶ braku archiwizacji informacji zwrotnych potwierdzających przesłanie raportu o cenach, co stwierdzono w 6 ubojniach, tj. ok. 12,6% skontrolowanych,
- ▶ braku kalkulacji kosztów transportu zwierząt, co stwierdzono w 4 ubojniach, tj. ok. 8,3% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym dokonywaniu korekt masy tusz do postaci wzorcowej, co stwierdzono w 4 ubojniach, tj. ok. 8,3% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym przeliczania masy tusz z masy poubojowej ciepłej na masę poubojową schłodzoną, co stwierdzono w 6 ubojniach, tj. 12,6% skontrolowanych,
- ▶ błędnym objęciu raportowaniem bydła zakupionego po stawkach ryczałtowych, które nie podlega raportowaniu, co stwierdzono w 1 ubojni, tj. 2,1% skontrolowanych,
- ▶ błędnym wyliczeniu ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, co stwierdzono w 11 ubojniach, tj. 22,9% skontrolowanych.

Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŻ)

Program *Poznaj Dobrą Żywność* jest częścią polityki Unii Europejskiej zmierzającej do poprawy jakości oraz zwiększenia różnorodności żywności na rynku wewnętrznym. Jego celem jest ułatwienie konsumentom dokonania wyboru produktów żywnościowych poprzez promowanie żywności o wysokiej i stabilnej jakości.

Znak *Poznaj Dobrą Żywność* przyznawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi artykułom rolno-spożywczym charakteryzującym się specyficznymi cechami lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych. Nadanie znaku PDŻ wymaga między innymi uzyskania opinii Głównego Inspektora JHARS, dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

Ogółem w 2011 r. Główny Inspektor JHARS, uwzględniając kryteria jakościowe określone przez Kolegium Naukowe ds. jakości produktów żywnościowych, wydał 172 opinie w sprawie nadania znaku PDŻ (tabela 9).

TABELA 9. Grupy towarowe, których produkty uzyskały opinie w sprawie nadania znaku PDŻ w 2011 r.

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	119
2.	Przetwory z mięsa czerwonego	19
3.	Wyroby garmażeryjne	10
4.	Przetwory owocowo-warzywne	8
5.	Wyroby piekarskie	2
6.	Wyroby cukiernicze	2
7.	Wyroby spirytusowe	2
8.	Wyroby winiarskie	2
9.	Świeże warzywa	2
10.	Soki	2
11.	Przetwory z mięsa drobiowego	1
12.	Wyroby ciastkarskie	1
13.	Przetwory rybne	1
14.	Olej	1
Razem		172

Wydane opinie w zakresie jakości handlowej produktów dotyczyły najczęściej: przetworów mlecznych, przetworów z mięsa czerwonego, wyrobów garmażeryjnych oraz przetworów owocowo-warzywnych.

4.4. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS

Nadzór nad rynkiem wina

W ramach nadzoru nad rynkiem wina IJHARS przeprowadza kontrole w podmiotach wyrabiających wino gronowe z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie kraju z przeznaczeniem do obrotu handlowego. Powierzchnia upraw winorośli w 2011 r. obejmowała ogółem 50 ha i była większa o 21 ha (tj. 42,0%) w porównaniu do 2010 r. Szacunkowa wielkość produkcji win gronowych wyniosła 464 hl i była większa o 33 hl (tj. 7,2%) niż w 2010 r. Podmioty wyrabiające wino gronowe lub moszcz gronowy przeznaczone do obrotu, mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Prezesowi Agencji Rynku Rolnego. W 2011 r. w ewidencji Prezesa ARR zarejestrowanych było 26 podmiotów zlokalizowanych na terenie 9 województw (tabela 10), tj. o 6 producentów więcej (o 30,0%) niż w 2010 r.

TABELA 10. Zestawienie podmiotów wyrabiających wino gronowe z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji ARR w latach:	
		2010/2011	2011/2012
1.	dolnośląskie	5	5
2.	lubuskie	2	3
3.	mazowieckie	1	1
4.	małopolskie	3	4
5.	opolskie	1	-
6.	podkarpackie	2	5
7.	pomorskie	1	-
8.	śląskie	2	4
9.	świętokrzyskie	1	1
10.	wielkopolskie	2	2
11.	lubelskie	-	1
RAZEM		20	26

W ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS nad rynkiem wyrobów winiarskich uzyskanych z winogron pochodzących z upraw krajowych, w 2011 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej win gronowych, sprawdzając między innymi:

- ▶ spełnienie wymagań formalno-prawnych,
- ▶ prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich,
- ▶ opracowanie i wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina gronowego,
- ▶ prawidłowość przeprowadzenia procesów enologicznych, w tym: wzbogacania u 6 producentów i słodzenia u 1 producenta,
- ▶ prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobieniu wina gronowego, w przypadku podmiotów wyrabiających powyżej 25 hl wina w roku gospodarczym; badaniom laboratoryjnym poddano ogółem 16 próbek produktów ubocznych (tj. 10 próbek osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 12,9 hl i masie 143 kg oraz 6 próbek wytlóków z partii o łącznej objętości 8.468 kg) pobranych u 7 producentów,
- ▶ parametry fizykochemiczne wyrobów winiarskich na podstawie próbek z 21 partii win gronowych, o łącznej objętości 143 hl,
- ▶ oznakowanie wina przeznaczonego do obrotu handlowego, na podstawie 22 partii win gronowych o łącznej objętości 147 hl.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku przestrzegania wymagań formalno-prawnych, w tym: nie zamieszczania w rejestrze przychodu i rozchodu wyrobów winiarskich informacji o ilości wina z poszczególnych odmian winorośli, braku opracowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina gronowego, nie zgłoszenia do właściwego miejscowo WIJHARS zamiaru usuwania produktów ubocznych powstałych przy wyrobieniu wina gronowego; powyższe nieprawidłowości stwierdzono u 4 producentów, tj. 15,4% skontrolowanych,
- ▶ braku spełnienia wymagań w zakresie parametrów fizykochemicznych w odniesieniu do 3 partii wyrobów winiarskich o łącznej objętości 17 hl (tj. 11,9% objętości ogółem skontrolowanej).

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania win gronowych przeznaczonych do obrotu.

Nadzór nad rynkiem chmielu

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że chmiel wprowadzany do obrotu jest jednolity odmianowo, a jego jakość jest zgodna z przepisami. W 2011 r. nadzorowi IJHARS podlegało 1.485 plantacji chmielu zgłoszonych do ewidencji, należących do 685 plantatorów (tabela 11). Plantacje z rejonu lubelskiego stanowiły 88,5% ogółu upraw chmielu, z rejonu wielkopolskiego – 8,9%, a z rejonu dolnośląskiego – 2,6%.

TABELA 11. Plantacje chmielu objęte nadzorem IJHARS w 2011 r.

Wyszczególnienie		Region uprawy chmielu			
		Lubelski	Dolnośląski	Wielkopolski	Ogółem
Liczba plantatorów		644	12	29	685
Liczba plantacji		1.314	39	132	1.485
Powierzchnia plantacji /ha/	ogółem, w tym	1.371,45	105,72	165,47	1.642,64
	gorczykowe	964,26	94,6	132,63	1.191,49
	aromatyczne	407,19	11,12	32,84	451,15
Plantacje objęte kontrolą jednolitości	liczba	98	9	91	198
	ha	131,69	22,98	112,37	267,04
Plantacje niejednolite odmianowo:	liczba	3	3	13	19
	ha	5,62	14,38	19,37	39,37
Wydane decyzje		3	3	9	15

DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2011 ROKU

Sprawując nadzór nad rynkiem chmielu i produktów chmielowych w 2011 r.:

- ▶ skontrolowano 198 plantacji w ramach kontroli jednolitości odmianowej,
- ▶ przeprowadzono 1.180 kontroli w celu potwierdzenia wymagań jakościowych chmielu i produktów chmielowych,
- ▶ pobrano 1.105 próbek wszystkich odmian dla chmielu o masie 2.262 t.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ całkowita powierzchnia plantacji chmielu wyniosła 1.642,64 ha, w tym:
 - upraw z odmianami goryczkowymi – 1.191,49 ha, co stanowiło 72,5%,
 - upraw z odmianami aromatycznymi – 451,15 ha, co stanowiło 27,5%,
- ▶ wielkość plantacji wynosiła średnio – 1,11 ha,
- ▶ 19 plantacji, o łącznej powierzchni 39,37 ha, było niejednolitych odmianowo (9,6% plantacji objętych kontrolą jednolitości i 14,7% powierzchni skontrolowanej); producentom chmielu nakazano w drodze decyzji administracyjnej zniszczenie roślin niejednolitych odmianowo,
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 2.262,1 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy wydali 1.103 certyfikaty, w tym:
 - w rejonie lubelskim – 981 certyfikatów na chmiel o masie 1.857,5 t (tj. 82,0% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),

- w rejonie wielkopolskim – 92 certyfikaty na chmiel o masie 234,7 t (tj. 10,4%),
- w rejonie dolnośląskim – 30 certyfikatów na chmiel o masie 169,9 t (tj. 7,6%),

- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadały 2 partie chmielu o masie 0,5 t (tj. 0,02% masy certyfikowanego chmielu) z powodu zawyżonej zawartości zanieczyszczeń i zawyżonej wilgotności,
- ▶ 151 partii chmielu o masie 300,8 t (tj. 13,3% masy chmielu certyfikowanego) certyfikowano jako chmiel zaziarniony (podwyższony poziom zawartości nasion),
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 345,3 t produktów chmielowych, na które inspektorzy wydali 74 certyfikaty, w tym:
 - na granulaty typ 45 – 24 certyfikaty na partię o masie 107,0 t,
 - na granulaty typ 90 – 49 certyfikatów na partię o masie 235,0 t,
 - na ekstrakt chmielowy CO₂ – 1 certyfikat na partię o masie 3,3 t.

Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP

System klasyfikacji EUROP zapewnia rzetelną ocenę jakości tusz, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz właściwemu ustalaniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych

TABELA 11. Plantacje chmielu objęte nadzorem IJHARS w 2011 r.

Wyszczególnienie		Region uprawy chmielu			
		Lubelski	Dolnośląski	Wielkopolski	Ogółem
Liczba plantatorów		644	12	29	685
Liczba plantacji		1.314	39	132	1.485
Powierzchnia plantacji /ha/	ogółem, w tym	1.371,45	105,72	165,47	1.642,64
	goryczkowe	964,26	94,6	132,63	1.191,49
	aromatyczne	407,19	11,12	32,84	451,15
Plantacje objęte kontrolą jednolitości	liczba	98	9	91	198
	ha	131,69	22,98	112,37	267,04
Plantacje niejednolite odmianowo:	liczba	3	3	13	19
	ha	5,62	14,38	19,37	39,37
Wydane decyzje		3	3	9	15

i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10.400 szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3.900 szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji oraz znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

Klasyfikacja tusz wołowych

W 2011 r. nadzorem IJHARS objęto 86 ubojni bydła (tj. o 4 więcej niż w 2010 r.), w tym 83 podlegające obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 3 zakłady, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 8).

Zakłady ubojowe objęte w 2011 r. nadzorem IJHARS stanowiły 30,8% ogółu ubojni działających na terenie kraju (279), przy czym w porównaniu do 2010 r. ich udział wzrósł o 14,1 punktu procentowego (w 2010 r. wynosił 16,7%).

Ogółem w 2011 r. przeprowadzono 803 wizyty kontrolne w zakładach ubojowych, w tym 791 (tj. 98,5%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 12 w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W porównaniu do 2010 r. liczba wizyt kontrolnych przeprowadzonych w 2011 r. zmniejszyła się o 43, tj. 5,1%. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 135 rzeczoznawców (tj. 75,0%

wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 32,3 tys. szt. tusz wołowych.

Ubój bydła w 2011 r. wyniósł 1.492,8 tys. szt., w tym 1.310,5 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 87,8% całkowitego uboju dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1.258,8 tys. szt. tusz wołowych, tj. 96,1% wszystkich tusz uzyskanych z uboju w zakładach nadzorowanych (o 0,6 punktu procentowego więcej niż w 2010 r.). Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2011 r. wynosiła ogółem 32,3 tys. szt., w tym 31,8 tys. szt. (tj. 98,4%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2010 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zmniejszyła się o 1,2 tys. szt. (tj. o 3,6%). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty wynosiła 40,2 szt. i była nieznacznie wyższa niż w 2010 r. (tabela 12).

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach, a czynności ustalania klas jakości prowadziły osoby posiadające aktualne uprawnienia,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych pod względem uformowania wynosiła: 23,7 tys. szt. (tj. 73,4% kontrolowanych), a pod względem otluszczenia 22,2 tys. szt. (68,9%),

RYSUNEK 8

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2011 r. (stan na 31 grudnia 2011 r.)

* w tym jeden zakład prowadzący klasyfikację dobrowolnie

- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 8,6 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona -5,1 tys. szt. tusz (tj. 15,9%), a ocena zaniżona – 3,5 tys. szt. (tj. 10,7%),
- ▶ nieprawidłowa ocena otłuszczenia dotyczyła 10,0 tys. szt. tusz, w tym: ocena zawyżona - 4,0 tys. szt. tusz (tj. 12,4%), a ocena zaniżona – 6,0 tys. szt. tusz (tj. 18,7%),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 111 szt. tusz, tj. 0,3% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 41 szt. tusz, tj. 0,1% kontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych wystąpiło w 5 zakładach ubojowych (tj. w 5,8 % kontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 7 ubojniach (tj. 8,1% kontrolowanych).

Klasyfikacja tusz wieprzowych

W 2011 r. nadzorem IJHARS objęto 265 ubojni trzody chlewnej (tj. o 9 zakładów mniej niż w 2010 r.), w tym 8 dobrowolnie uczestniczących w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 9).

Zakłady ubojowe objęte w 2011 r. nadzorem IJHARS stanowiły 41,6% ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (637), przy czym w porównaniu do 2010 r. ich udział wzrósł o 1,4 punktu procentowego (w 2010 r. wynosił 40,2%).

W 2011 r. przeprowadzono ogółem 1.941 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 158 więcej niż w 2010 r. (o 8,1%). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 392 rzeczoznawców (tj. 72,9% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 86,0 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na 31 grudnia

RYСУNEK 9

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2011 r. (stan na 31 grudnia 2011 r.)

2011 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 538 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadza ją 413 osób, tj. 76,8% wszystkich uprawnionych. W porównaniu do 2010 r. liczba rzeczoznawców klasyfikujących tusze wieprzowe w 2011 r. zmniejszyła się o 16 osób, tj. o 3,7%.

Ubój trzody chlewnej w 2011 r. wyniósł 19,3 mln. szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 17,6 mln. szt. trzody chlewnej, co stanowiło 91,2% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 16,4 mln. szt. tusz wieprzowych, tj. 93,3% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych, tj. o 3,2 punktu procentowego więcej niż w 2010 r. (tabela 13).

TABELA 12. Zestawienie danych w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w latach 2010 – 2011

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	Zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	491	279	- 43,2
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	82	86	+4,7
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	3	3	bez zmian
Liczba przeprowadzonych kontroli	846	803	-5,1
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w ubojni	10,3	9,3	-9,7
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	39,6	40,2	+1,5

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2011 r. wynosiła 86,1 tys. szt. i wzrosła w porównaniu do 2010 r. o 18,4%. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 44,3 szt. i była o 4,9 szt. (tj. 11,1%) wyższa od średniej z 2010 r.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ choirometry posiadało 250 zakładów, tj. 94,3% skontrolowanych,
- ▶ uprawnionych rzeczoznawców zatrudniały 262 zakłady, tj. 98,9% skontrolowanych,
- ▶ klasyfikacji tusz wieprzowych (pomimo podlegania takiemu obowiązkowi) nie podjęło 11 zakładów ubojowych, tj. 4,2% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klasy jakości tusz wieprzowych w 17 zakładach ubojowych, tj. w 6,4% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (tj. krótszy niż wymagane cztery tygodnie) w 4 zakładach, tj. 1,5% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowy pomiar mięsności wykonano w przypadku 6,7 tys. szt. tusz, tj. 7,8% skontrolowanych,
- ▶ przeprowadzanie klasyfikacji tusz wieprzowych przez osoby bez aktualnych uprawnień rzeczoznawcy w 9 zakładach, tj. 3,4% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej 6,6 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 7,7% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłową obróbkę lub prezentację 3,6 tys. szt. tusz wieprzowych, tj. 4,2% skontrolowanych,
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawiane dostawcom żywca rzeźnego, były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach.

Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie przepisów określających poziom zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. W 2011 r. nadzorem IJHARS objęto 76 podmiotów zajmujących się produkcją i wprowadzaniem do obrotu mięsa drobiowego i jego przetworów (tj. 24,3 % podmiotów znajdujących się w ewidencji WIJHARS).

Zawartość wody wchłoniętej przez mięso drobiowe zbadano na podstawie próbek pobranych z 37 partii mięsa drobiowego (z kurcząt i indyków) o łącznej masie ok. 48,4 t. Wyższą zawartość wody oznaczonej, od ilości wody technologicznie uzasadnionej, stwierdzono w 2 próbkach mięsa drobiowego (o łącznej masie 0,6 t), tj. 5,4% zbadanych.

Oceną organoleptyczną objęto 131 partii mięsa drobiowego (z kurcząt i indyków) o łącznej masie 243,8 t, sprawdzono również prawidłowość znakowania mięsa drobiowego (na podstawie 134 partii mięsa z kurcząt i indyków o łącznej masie 242,5 t) i przetworów drobiowych (na podstawie 155 partii wędlin drobiowych o łącznej masie 82,9 t).

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ nieprawidłowe znakowanie 29 partii mięsa drobiowego (tj. 21,6% skontrolowanych) o łącznej masie 57,1 t (23,5% skontrolowanej masy); nieprawidłowości polegały na stosowaniu niewłaściwej nazwy handlowej tuszek i elementów mięsa drobiowego (np. udziec zamiast udo), nieprawidłowego określenia stanu termicznego wyrobu (np. świeży), niewłaściwego podania okresu przydatności do spożycia,

TABELA 13. Zestawienie danych w zakresie liczby ubojni trzody chlewnej oraz liczby przeprowadzonych kontroli w latach 2010 – 2011

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	681	637	-6,6
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	274	265	-3,3
Liczba przeprowadzonych kontroli	1.783	1.941	+8,1
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w jednej ubojni	6,5	7,3	+10,9
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas kontroli	39,4	44,3	+11,1

- ▶ nieprawidłowe znakowanie 40 partii przetworów drobiowych (tj. 25,8% skontrolowanych) o łącznej masie 23,5 t (28,4% skontrolowanej masy); najczęściej kwestionowano nieprawidłowo podany skład produktu, nieprawidłową nazwę wyrobu, brak w nazwie wyrobu informacji o zastosowanym procesie technologicznym (np. parzona),
- ▶ nieprawidłowe wyniki badań w zakresie parametrów fizykochemicznych 18 partii przetworów drobiowych (tj. 12,2% skontrolowanych) o łącznej masie 3,7 t (4,9% skontrolowanej masy); najczęściej kwestionowano zaniżoną zawartość białka, zawyżoną zawartość tłuszczu.

Nadzór nad rynkiem nawozów

Nadzór nad rynkiem nawozów sprawowany przez IJHARS obejmuje wprowadzanie do obrotu nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin. Wykonując zadania związane z nadzorem nad rynkiem nawozów inspektorzy IJHARS uprawnieni są między innymi do przeprowadzania kontroli w zakresie zgodności tych produktów z typami określonymi w przepisach, spełniania wymagań jakościowych oraz przestrzegania przepisów dotyczących obrotu nawozami i środkami wspomagającymi uprawę roślin.

W ramach nadzoru IJHARS w 2011 r. przeprowadziła kontrole prawidłowości wprowadzania do obrotu:

- ▶ nawozów pochodzących z krajów trzecich; kontrolę przeprowadzono u 13 importerów nawozów na terenie 7 województw, tj.: lubelskiego, łódzkiego, mazowieckiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego; skontrolowano 13 partii nawozów o łącznej masie 1.318,8 t, sprawdzając parametry jakościowe i prawidłowość oznakowania,
- ▶ kompostów wytworzonych z odpadów komunalnych; kontrolę przeprowadzono w 24 podmiotach prowadzących gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie 16 województw, w tym:
 - w 10 podmiotach przetwarzających odpady komunalne m.in. ulegające biodegradacji,
 - w 14 podmiotach, które w zakresie zarejestrowanej działalności gospodarczej miały określone warunki produkcji kompostów.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ 2 importerów (tj. 15,4% ogółem skontrolowanych) wprowadziło do obrotu 4 partie (tj. 30,8% ogółem skontrolowanych partii) nawozów o niewłaściwej jakości o masie 38,9 t,
- ▶ 2 importerów (tj. 15,4% ogółem skontrolowanych) wprowadziło do obrotu 3 partie (tj. 23,1% ogółem skontrolowanych partii) nawozów niewłaściwie oznakowanych o masie 66,9 t,
- ▶ 2 producentów (tj. 8,3% ogółem skontrolowanych) wprowadziło do obrotu 3 partie (tj. 7% ogółem skontrolowanych partii) kompostów niewłaściwie oznakowanych o masie 10,9 t.

4.5. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana jest również dla podmiotów realizujących przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). Zgodnie z zasadami udzielania dopłat do oprocentowania kredytów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest niezbędnym dokumentem otrzymania tych dopłat.

O uzyskanie *Świadectwa jakości handlowej* wnoszą także przedsiębiorcy zaopatrujący jednostki wojskowe w artykuły rolno-spożywcze.

DZIAŁALNOŚĆ JHARS W 2011 ROKU

W 2011 r. wydano ogółem 3.884 Świadectw jakości handlowej, w tym:

- ▶ 2.168 świadectw (tj. 55,8% ogółu wydanych) dla artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski, w tym w ramach reeksportu; przedmiotem oceny były głównie: mleko i jego przetwory (9.625,2 t), przetwory owocowo-warzywne (3.114,1 t i 786,7 hl), kawa i herbata (1.587,3 t), wyroby cukiernicze (1.309,3 t), przyprawy i mieszanki przyprawowe (270,6 t i 54.761,8 l) oraz owoce i warzywa mrożone (753,5 t) przeznaczone do Azerbejdżanu, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Mongolii, Turcji, Rosji i Ukrainy,
- ▶ 31 świadectw dla towarów przeznaczonych na rynek krajowy (tj. 0,8% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: wino (6.222,3 hl), nasiona rzepaku (23,7 t), mięso wieprzowe (13,2 t) oraz przyprawy i mieszanki przyprawowe (5,0 t); krajami z których najczęściej przywożono wyżej wymienione artykuły były Czechy, Hiszpania, Japonia i Włochy,
- ▶ 548 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (tj. 14,1% ogółu wydanych); oceną objęto głównie: zboże i jego przetwory (2.146,8 t), owoce i warzywa świeże (889,0 t), ziemniaki (543,5 t), przetwory owocowo-warzywne (180,6 t i 2.000 hl), ryby i przetwory rybne (44,7 t), mięso i jego przetwory (35,1 t), przyprawy i mieszanki przyprawowe (14,3 t), mleko i jego przetwory (2,8 t i 10,9 hl) oraz jaja spożywcze (60.890 szt.),
- ▶ 367 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska (tj. 9,4% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: owoce i warzywa świeże (319,3 t), przetwory owocowo-warzywne (49,7 t i 52,9 hl), wyroby garmażeryjne (42,8 t), mięso i jego przetwory (36,7 t), ryby i przetwory rybne (32,6 t), zboże i jego przetwory (7,4 t) oraz mleko i jego przetwory (0,8 t i 19 hl),
- ▶ 770 świadectw na wniosek producenta zainteresowanego modernizacją produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT (tj. 19,8% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: ziarno zbóż (39,3 t), ziemniaki (9,7 t), owoce i warzywa świeże (4,1 t), mleko (37,4 hl) oraz jaja spożywcze (19.267.336 szt.).

TABELA 14. Liczba podmiotów oraz decyzji zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj w 2011 r.

Lp.	Organ wydający decyzję:	Liczba podmiotów	Liczba decyzji	Kraj wysyłki	Liczba jaj (szt.)	Liczba transportów
1.	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS	3	4	Niemcy	286.070.400	946
				Holandia	107.455.620	349
				Austria	12.549.600	38
				Dania	11.491.200	40
				Francja	302400	1
2.	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	1	6	Włochy	55.944.000	185
				Francja	14.515.200	48
3.	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS*	14	17	Niemcy	860.479.200	2.823
				Holandia	572.352.480	1.876
				Francja	171.158.400	566
				Włochy	136.080.000	450
				Dania	21.168.000	70
				Austria	19.353.600	64
4.	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS*	8	8	Holandia	907.200	3
RAZEM		26	35		2.269.827.300	7.459

Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa

Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przetwórstwa następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek przedsiębiorcy. Przedsiębiorca zwolniony z obowiązku znakowania jaj, zobligowany jest do prowadzenia ewidencji jaj nieoznakowanych oraz przekazywania wojewódzkiemu inspektorowi JHARS pisemnej informacji o zamiarze dostawy jaj do odbiorców w innych państwach członkowskich UE, na 14 dni przed każdą wysyłką. Brak wypełnienia obowiązków przez przedsiębiorcę skutkuje cofnięciem zwolnienia w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez wojewódzkiego inspektora JHARS. Obowiązek przekazywania informacji o zamiarze wysyłki nie dotyczy jaj nieoznakowanych kierowanych do zakładów przetwórczych na terenie Polski.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje informacje o ilości lub masie jaj i miejscu wysyłki uzyskane od przedsiębiorcy, właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich,
- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które posiadają zwolnienie.

W 2011 r. wydano ogółem 35 decyzji administracyjnych zwalniających z obowiązku znakowania jaj, na wnioski złożone do 4 WIJHARS przez 26 podmiotów.

Jaja zwolnione ze znakowania kierowano do zakładów przetwórczych na terenie Polski oraz do innych krajów UE, głównie do Niemiec, Holandii, Francji i Włoch (*tabela 14*). W tabeli nie uwzględniono dostaw jaj nieoznakowanych do zakładów przetwórczych na terenie Polski, ze względu na brak obowiązku przekazywania takich informacji do WIJHARS.

Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

Zgodnie z *ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* do pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą być upoważnieni rzeczoznawcy.

Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych, a tym samym wspiera pracowników IJHARS w realizacji ustawowych zadań. Spełnienie tych wymagań potwierdzone jest co 3 lata zdaniem egzaminu przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS. Wojewódzki inspektor JHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom. Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości, ustalania sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2011 r. przeprowadzono ogółem 55 egzaminów, w zakresie 18 specjalizacji, do których przystąpiły 1.343 osoby. W 2011 r. uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 1.314 osób, tj. 97,8% ogółu przystępujących do egzaminu (*tabela 15*).

TABELA 15. Liczba osób które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2011 r.

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba rzeczoznawców
1.	Pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i nasion roślin oleistych	444
2.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	218
3.	Klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	212
4.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych	124
5.	Pobieranie próbek buraków cukrowych i ich przetworów	90
6.	Klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	65
7.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów	39
8.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych	23
9.	Pobieranie próbek piwa i surowców browarniczych	19
10.	Ustalenie sposobu produkcji gęsi owsianej	15
11.	Pobieranie próbek mięsa i jego przetworów oraz próbek drobiu i jego przetworów	14
12.	Pobieranie próbek mięsa i jego przetworów	12
13.	Pobieranie próbek owoców i warzyw przetworzonych oraz ryb i ich przetworów	8
14.	Pobieranie próbek buraków cukrowych i ich przetworów oraz miodu i innych produktów pszczelich	7
15.	Pobieranie próbek wyrobów piekarskich, wyrobów ciastkarskich, wyrobów cukierniczych	7
16.	Pobieranie próbek drobiu i jego przetworów oraz jaj i ich przetworów	7
17.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów	6
18.	Pobieranie próbek nasion roślin oleistych	4
Razem		1.314

Liczba osób, które w 2011 r. zdały egzamin zwiększyła się o 153 osoby w porównaniu do 2010 r. Największe zainteresowanie dotyczyło egzaminów z zakresu pobierania próbek owoców i warzyw świeżych, ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i nasion roślin oleistych (444 rzeczoznawców), pobierania próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych (218 rzeczoznawców), klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie

EUROP (212 rzeczoznawców), ustalenia klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych (124 rzeczoznawców). Mniej osób zainteresowanych było egzaminami z zakresu pobierania próbek mleka i jego przetworów (o 15,2%), pobierania próbek mięsa i jego przetworów (o 22,6%). Przeprowadzono również egzamin w zakresie nowej specjalizacji, tj. pobieranie próbek piwa i surowców browarniczych (19 rzeczoznawców).

5. Współpraca z instytucjami

5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi

Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO

IJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski (KKŻ FAO/WHO), do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w spotkaniach.

W 2011 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 12 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz 1 sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których uczestniczyło 27 delegatów z Polski, w tym 15 przedstawicieli IJHARS,
- ▶ 15 spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* w Brukseli, w których uczestniczyło 41 delegatów, w tym 32 przedstawicieli IJHARS.

Przedstawiciele Polski uczestniczyli w 9 sesjach kodeksowych, w tym w 7 sesjach przedstawiciele IJHARS (tj. Komitetu ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Komitetu ds. Znakowania Żywności, Komitetu Wykonawczego KKŻ FAO/WHO, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu ds. Kontroli Żywności w Importie i Eksporcie oraz Systemów Certyfikacji, Komitetu ds. Żywności i Żywienia Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych, Komitetu ds. Higieny Żywności).

Ponadto, Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował udział polskich ekspertów w pracach:

- ▶ 6 Elektronicznych Grup Roboczych:
 - ds. ustalania kryteriów odnośnie mechanizmów ponownej oceny substancji przez JECFA - w ramach Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Substancji Dodatkowych do Żywności,
 - ds. oświadczeń żywieniowych oraz ds. zmodyfikowanych znormalizowanych nazw – w ramach Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Znakowania Żywności,
 - ds. substancji dodatkowych w rybach i produktach rybnych oraz ds. kodeksu praktyki dla kawioru z jesiotra – w ramach Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Ryb i Produktów Rybnych,
 - ds. oleju z nasion słonecznika - w ramach Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Tłuszczów i Olejów,
- ▶ 6 Fizycznych Grup Roboczych:
 - ds. proponowanego projektu wytycznych dla kontroli niektórych pasożytów odzwierzęcych w mięsie: *Trichinella spiralis* i *Cysticercus bovis*,
 - ds. rewizji zasad dla ustalenia i zastosowania kryteriów mikrobiologicznych w żywności,
 - ds. projektu wytycznych dotyczących stosowania ogólnych zasad higieny żywności do kontroli wirusów w żywności,
 - ds. priorytetów przyszłych prac dla CCFH,
 - ds. rewizji *Ogólnych zasad kodeksowych dodawania niezbędnych substancji odżywczych do żywności*,
 - ds. rewizji *Wytycznych kodeksowych w odniesieniu do żywności uzupełniającej dietę starszych niemowląt i młodszych dzieci*.

Oprócz prac koordynacyjnych Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO w 2011 r.:

- ▶ opracowywał w porozumieniu z ekspertami współpracującymi i przekazał do Sekretariatu Rady UE ds. *Codex Alimentarius* 6 komentarzy Polski dotyczących m.in.: świeżych owoców i warzyw, pozostałości pestycydów w żywności, znakowania żywności, ryb i produktów rybnych, prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, komitetu wykonawczego KKŻ FAO/WHO oraz komitetu koordynacyjnego dla Europy,

- ▶ pozyskał kolejnych ekspertów współpracujących w ramach prac kodeksowych dla szerszego procesu opiniowania tworzonych dokumentów (stowarzyszenia branżowe, środowiska akademickie),
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikację artykułów w prasie branżowej, zamieszczanie informacji na stronie internetowej IJHARS oraz rozpowszechnianie broszur informacyjnych,
- ▶ realizował zadania związane z pełnieniem przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO.

W ramach promocji prac KKŻ FAO/WHO oraz rozpowszechniania wiedzy na temat działalności tej organizacji w 2011 r. zaktualizowano zakładkę dotyczącą KKŻ FAO/WHO na stronie internetowej www.ijhars.gov.pl, jak również kontynuowano pracę nad stroną internetową poświęconą Komitetowi Koordynacyjnemu dla Regionu Europy CCEURO www.cceuro.gov.pl.

Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP 7), odpowiedzialną za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej. Celem działania Grupy Roboczej jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez stworzenie kryteriów jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej, oprócz państw członkowskich EKG, mogą uczestniczyć kraje nie będące jej członkami, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje branżowe związane z obrotem produktami będącymi tematem jej prac.

Prace Sekretariatu obejmują w szczególności:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP 7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynację działalności dotyczącej WP 7 w kraju poprzez współpracę z krajowymi jednostkami zajmującymi się zagadnieniami omawianymi na forum WP 7 EKG/ONZ,
- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i wypracowanych normach WP 7 EKG/ONZ.

W 2011 roku Polski Sekretariat WP 7 EKG/ONZ:

- ▶ koordynował krajowe przygotowania do 5 sesji w ramach EKG/ONZ (4 sesji sekcji branżowych i 1 sesji (WP 7), w których udział wzięło łącznie 4 delegatów (w 3 sesjach), w tym 2 pracowników GIJHARS oraz 2 przedstawicieli instytucji współpracujących,
- ▶ zorganizował 3 posiedzenia komisji uzgadniającej stanowiska polskich delegacji, w ramach przygotowań do wyżej wymienionych spotkań,
- ▶ koordynował udział polskich ekspertów w 28. Międzynarodowym Spotkaniu dotyczącym kontroli jakości świeżych owoców i warzyw, zorganizowanym w ramach Sekcji Branżowej ds. Świeżych Owoców i Warzyw EKG/ONZ (Niemcy, 14 – 16 marca 2011 r.), w którym udział wzięło 5 delegatów z Polski, w tym: 4 pracowników IJHARS.

Współpraca z organami Unii Europejskiej

Pracownicy GIJHARS (22 osoby) pełnią rolę ekspertów w pracach 18 Komitetów współpracujących z Komisją Europejską w ramach procedury komitologii oraz w pracach 11 Grup Roboczych Rady UE (24 osoby), zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji IJHARS.

W 2011 r. przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w posiedzeniach 5 ciał pomocniczych organów UE:

- ▶ Grupy Roboczej KE ds. Analizy Mięsa Drobiowego (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. Horyzontalnych Kwestii Rolnych (2 spotkania),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. Praktyk Enologicznych (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (14 spotkań),
- ▶ Grupy Roboczej KE ds. Rolnictwa Ekologicznego (1 spotkanie).

Ponadto regularnie przeprowadzana była aktualizacja wykazu ekspertów uczestniczących w pracach Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej i Komitetów Komisji Europejskiej.

Polskie Przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej

GIJHARS, w ramach kompetencji, do których należy koordynacja współpracy z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (*Codex Alimentarius Commission*) był odpowiedzialny podczas polskiej Prezydencji za prowadzenie spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (F. 23) oraz spotkań koordynacyjnych Państw Członkowskich UE prowadzonych w czasie trwania sesji kodeksowych.

Podczas pełnienia przez Polskę funkcji Prezydencji w Radzie UE odbyły się cztery sesje kodeksowe, w tym najważniejsze w skali roku posiedzenie – sesja Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (tabela 16).

Ponadto, w dniach od 28 czerwca do 1 lipca 2011 r. odbyła się w Genewie 64.Sesja Komitetu Wykonawczego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w której udział wzięli przedstawiciele polskiej Prezydencji.

Z punktu widzenia interesów Unii Europejskiej do głównych wydarzeń na forum Komisji Kodeksu Żywnościowego podczas polskiej Prezydencji należało:

- ▶ przyjęcie na 34.sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego (Genewa 4 - 9 lipca 2011 r.) wielu strategicznych dla UE dokumentów kodeksowych przygotowanych przez komitety kodeksowe w ciągu poprzedniego roku (tj. podczas

Prezydencji belgijskiej i węgierskiej), pomimo różnicy stanowisk pomiędzy UE a państwami trzecimi,

- ▶ głosowanie prawie wszystkich z 49 państw należących do kodeksowego regionu Europy przeciwko przyjęciu najwyższych dopuszczalnych poziomów (MRL) dla raktopaminy – substancji używanej jako promotor wzrostu w hodowli świń i bydła w niektórych krajach trzecich; zastrzeżenia odnośnie bezpieczeństwa raktopaminy i względów etycznych (preferencje konsumentów) zgłosił Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA); Polska pełniąc równocześnie rolę Koordynatora FAO/WHO dla Europy zmobilizowała wszystkie państwa regionu do głosowania przeciwko przyjęciu MRL dla raktopaminy; przyjęcie MRL dla raktopaminy mogłoby skutkować sporami handlowymi między UE a innymi państwami należącymi do WTO,
- ▶ wybór Pani Awilo Ochieng Pernet ze Szwajcarii na stanowisko wice-przewodniczącej KKŻ,
- ▶ zatwierdzenie listy akceptowalnych poprzednio ładunków dla transportu luzem jadalnych olejów i tłuszczów oraz wytycznych dla kontroli *Campylobacter* oraz *Salmonella spp.* w mięsie kurzym,
- ▶ przyjęcie kompilacji tekstów kodeksowych dotyczących znakowania żywności otrzymywanej z użyciem nowoczesnej biotechnologii,
- ▶ znaczny postęp w pracach nad rewizją wytycznych dla preparatów uzupełniających dietę starszych niemowląt

TABELA 16. Wykaz Sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO oraz Spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* podczas polskiej Prezydencji

Lp.	Sesja	Termin Sesji	Miejsce Sesji	Grupa Robocza Rady UE ds. <i>Codex Alimentarius</i> Bruksela
1.	CAC Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO	4-8.07.2011	Szwajcaria	01.06 22.06 Prezydencja węgierska
2.	CCFICS Komitet ds. Kontroli Żywności w Importie i Eksporcie oraz Systemów Certyfikacji	17-21.10.2011	Australia	3.10
3.	CCNFSDU Żywnienia i Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywniowych	14-18.11.2011	Niemcy	3.11
4.	CCFH Komitet ds. Higieny Żywności	21-29.11.2011	USA	7.11 28.11

i młodszych dzieci, rewizją zasad dla ustalania i stosowania kryteriów mikrobiologicznych dla żywności oraz aneksem dotyczącym melonów w kodeksie praktyki higienicznej dla świeżych owoców i warzyw,

- ▶ zatwierdzenie rozpoczęcia nowych prac nad wytycznymi w zakresie kontroli pasożytów odzwierzęcych z gatunku *Trichinella spiralis* i *Cysticercus bovis* oraz opracowanie projektu wytycznych,
- ▶ wizyta robocza w Brukseli Pana Sanjay Dave (Indie) - nowowwybranego przewodniczącego KKŻ, której celem było zaprezentowanie przewodniczącemu zasad przygotowania i reprezentacji UE i jej Państw Członkowskich podczas sesji KKŻ oraz przedstawienie stanowiska UE w najistotniejszych kwestiach związanych z bezpieczeństwem i jakością żywności; jednym z punktów wizyty było spotkanie przewodniczącego z przedstawicielami Komisji Europejskiej, Prezydencji i partnerów z Trio Prezydencji oraz Sekretariatu Generalnego Rady w siedzibie Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE,
- ▶ przedstawienie przez Pana Marka Sawickiego - Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na posiedzeniu Rady Unii Europejskiej ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (Bruksela, 15 grudnia 2011 r.) informacji podsumowującej postęp prac i perspektywy negocjacji na forum Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO podczas polskiej Prezydencji.

Prawidłową koordynację i realizację zadań polskiej Prezydencji w ramach współpracy z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO zapewnił GIJHARS przy wsparciu Stałego Przedstawicielstwa RP przy Unii Europejskiej w Brukseli, Stałego Przedstawicielstwa RP przy ONZ w Genewie oraz polskich ekspertów z instytucji współpracujących z Punktem Kontaktowym KKŻ FAO/WHO dla Polski, tj. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – PIB w Puławach oraz Instytutu Żywności i Żywienia.

Przedstawiciele polskiej Prezydencji z GIJHARS w dowód uznania za aktywne wsparcie Komisji Europejskiej oraz zaangażowanie w koordynację działań Państw Członkowskich UE otrzymali list gratulacyjny od Dyrektora Generalnego Dyrektoriatu ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów (DG SANCO).

5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W 2011 r. Główny Inspektor JHARS przekazał do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) 23 informacje o wynikach planowych kontroli przeprowadzonych przez IJHARS na terenie całego kraju oraz sprawozdanie z realizacji zadań w ramach nadzoru Głównego Inspektora JHARS nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ opracowanie rocznego *Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2010/2011*,
- ▶ opracowanie programów kontroli dla inspektorów WIJHARS w zakresie poszczególnych mechanizmów WPR wskazanych w *Harmonogramie kontroli ex-post IJHARS*, zgodnie z wytycznymi Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ koordynację krzyżowych kontroli ex-post, przeprowadzanych na wniosek innych służb kontrolnych oraz w innych krajach członkowskich na wniosek inspektorów WIJHARS,
- ▶ przekazywanie informacji w zakresie produktów posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) i gwarantowaną tradycyjną specjalność (GTS),
- ▶ opracowanie zestawienia zbiorczego z informacji przesłanych przez jednostki certyfikujące produkty posiadające ChNP, ChOG i GTS,
- ▶ wymianę informacji dotyczących bieżącej działalności IJHARS oraz dystrybucję komunikatów prasowych,
- ▶ opiniowanie projektów 33 aktów prawnych, w tym: 3 ustaw, 23 rozporządzeń krajowych oraz 7 rozporządzeń UE,
- ▶ organizację szkoleń i targów.

Ministerstwo Finansów

W 2011 r. pracownicy GIJHARS uczestniczyli w naradzie:

- ▶ przedstawiciele służb kontrolnych realizujących czynności kontrolne w ramach rozporządzenia Rady (WE) Nr 485/2008, na których omówiono wyniki zakończonych kontroli oraz stan realizacji *Harmonogramu kontroli ex-post IJHARS* dla roku kontrolnego 2010/2011 (czerwiec, wrzesień 2011 r.),

- ▶ przedstawiciele służb w pionie resortu rolnictwa zaangażowanych w realizację zadań wynikających z rozporządzenia Rady (WE) Nr 485/2008, podczas której omówiono formę i tryb współpracy między IJHARS a agencjami płatniczymi w roku kontrolnym 2010/2011.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Inspekcja Handlowa

W 2011 r. współpraca IJHARS z Inspekcją Handlową obejmowała wymianę informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach, celem poprawy skuteczności działań kontrolnych obu instytucji w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

IJHARS na podstawie informacji przekazanych w 2011 r. przez Inspekcję Handlową przeprowadziła 127 kontroli doraźnych, w tym głównie w zakresie jakości handlowej: wyrobów piekarskich, mięsa, mleka i jego przetworów, ryb i ich przetworów, zbóża i jego przetworów oraz przetworów owocowo-warzywnych. W wyniku kontroli zastosowano sankcje w odniesieniu do 77 przedsiębiorców. IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 125 informacji o nieprawidłowościach podlegających kompetencji tej instytucji.

Współpraca z Inspekcją Handlową dotyczyła również sprawowania nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów rolnictwa ekologicznego oraz kontroli znakowania produktów posiadających nazwy zarejestrowane jako ChNP, ChOG, GTS i produktów rolnictwa ekologicznego.

Agencja Rynku Rolnego (ARR)

Współpraca IJHARS z Agencją Rynku Rolnego, której zasady określono umową z dnia 1 maja 2004 r., obejmowała w 2011 r. realizację zadań delegowanych w zakresie 5 mechanizmów WPR administrowanych przez ARR. W ramach zadań delegowanych Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS wykonywały badania próbek przekazanych (przez pracowników Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR) celem potwierdzenia zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Zakres współpracy IJHARS z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARIMR) w 2011 r. obejmował zadania związane z udzielaniem przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT).

W ramach współpracy w 2011 r. IJHARS przeprowadziła ogółem 716 kontroli wydając 747 *Świadectw jakości handlowej* związanych z uzyskaniem kredytu NT. Współpraca dotyczyła również wymiany informacji dotyczących możliwości uzyskania dopłat dla producentów rolnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz w sprawie prowadzenia kontroli u producentów żywności wyprodukowanej metodami ekologicznymi.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

Zakres współpracy IJHARS z Krajową Stacją Chemiczno-Rolniczą, określony porozumieniem zawartym w dniu 1 marca 2004 r., obejmuje ocenę jakości wprowadzanych do obrotu nawozów, wyprodukowanych w kraju lub w innych krajach UE oraz importowanych z krajów trzecich, w tym głównie:

- ▶ wykonywanie przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli,
- ▶ wymianę informacji o negatywnych zjawiskach stwierdzonych w toku kontroli oraz współdziałanie przy ich eliminacji.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego. Oddział Technologii Mięsa i Tłuszczu

Współpracę z Oddziałem Technologii Mięsa i Tłuszczu Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego reguluje porozumienie z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie organizacji szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ prowadzenie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla pracowników IJHARS,
- ▶ prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP oraz udział w pracach Komisji Kwalifikacyjnych dla osób starających się o status rzeczoznawcy.

W 2011 r. w ramach współpracy zorganizowano 7 szkoleń, w tym:

- ▶ 6 szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP,
- ▶ 1 szkolenie dla pracowników IJHARS, prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych.

Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa

Współpraca z Krajową Radą Winiarstwa i Miodosytnictwa, określona porozumieniem z dnia 3 listopada 2004 r., dotyczy współdziałania obu instytucji w zakresie prowadzenia szkoleń i przekazywania informacji dotyczących jakości handlowej wyrobów winiarskich.

W 2011 r. w ramach współpracy przedstawiciel GJIHARS uczestniczył w 2 spotkaniach, tj.:

- ▶ Walnym Zgromadzeniu Krajowej Rady Winiarstwa i Miodosytnictwa, podczas którego omówiono wyniki kontroli jakości handlowej wyrobów winiarskich, przeprowadzonej w 2011 r.,
- ▶ konferencji na temat *Stanu aktualnego i zmian prawnych w zakresie branży winiarskiej*, podczas której przedstawiono prezentację „Zakres kontroli prowadzonej przez IJHARS oraz najczęściej występujące nieprawidłowości”.

Polski Komitet Normalizacyjny

Zakres współpracy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym określa ustawa o normalizacji, na podstawie której 13 pracowników GJIHARS uczestniczy w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2011 r. odbyły się posiedzenia 9 Komitetów Technicznych do spraw:

- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Mięsa i Przetworów Mięsnych,

- ▶ Nasion Roślin Oleistych, Tłuszczów Roślinnych i Zwierzęcych oraz ich Produktów,
- ▶ Przetworów Owocowych i Warzywnych,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,
- ▶ Wyrobów Spirytusowych,
- ▶ Żywności Mrożonej,
- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Analiz Żywności.

Polskie Centrum Akredytacji

Zakres współpracy z Polskim Centrum Akredytacji (PCA) określa porozumienie z dnia 29 grudnia 2010 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem IJHARS a Dyrektorem PCA. W 2011 r. współpraca dotyczyła wymiany informacji w sprawie przeprowadzania kontroli (audytów) w jednostkach certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz w jednostkach certyfikujących upoważnionych do kontroli produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji

Współpraca z pozarządowymi organizacjami branżowymi takimi jak Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji, stanowi dla IJHARS ważny element pozyskiwania i wymiany informacji. Przedmiotem spotkania przedstawicieli GJIHARS i firm zrzeszonych w POHID były zagadnienia związane z kontrolą oraz utrzymaniem wysokiego poziomu jakości handlowej świeżych owoców i warzyw oferowanych do sprzedaży w marketach sieciowych.

Federacja Polskich Banków Żywności

Przedstawiciele IJHARS uczestniczą w pracach grupy roboczej „Edukacja” funkcjonującej w ramach Rady ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności. Celem prac grupy roboczej jest między innymi działanie na rzecz wdrażania systemowych rozwiązań dotyczących ograniczania marnowania żywności oraz propagowanie wiedzy w tym zakresie wśród konsumentów, branży spożywczej i administracji publicznej.

Inne instytucje

W 2011 r. współpraca IJHARS obejmowała również wymianę informacji z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej, w tym:

- ▶ Inspekcją Weterynaryjną – w ramach sprawowania nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną w zakresie pasz,
- ▶ Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa – w ramach sprawowania nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną w zakresie materiału siewnego, nasion, wegetatywnego materiału nasadzeniowego,
- ▶ Państwową Inspekcją Sanitarną – w ramach kontroli towarów eksportowanych do Federacji Rosyjskiej oraz wymiany informacji o podmiotach i produktach roślinnych eksportowanych do Federacji Rosyjskiej,
- ▶ Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach – w zakresie przekazywania informacji o stwierdzonych przypadkach wykrycia w produktach ekologicznych niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin,
- ▶ Jednostkami certyfikującymi – w zakresie wymiany informacji na temat systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych posiadających ChNP, ChOG i GTS,
- ▶ Izbą Celną oraz Urzędami Celnymi – w zakresie przekazywania informacji dotyczących kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ Urzędami Celnymi – w zakresie przekazywania informacji o wynikach kontroli ex-post,
- ▶ Głównym Urzędem Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach gospodarczych, które w zgłoszeniu podjęcia działalności zadeklarowały konfekcjonowanie artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Urzędem Kontroli Skarbowej – w zakresie udostępnienia danych kontrolowanego podmiotu, niezbędnych do nałożenia kar pieniężnych,
- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym – w zakresie przekazywania danych dotyczących upraw chmielu oraz rolnictwa ekologicznego,
- ▶ Ośrodkami Doradztwa Rolniczego – w zakresie organizacji konferencji i szkoleń dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie – w zakresie prowadzonych badań naukowych,
- ▶ Krajową Unią Producentów Soków – w zakresie udziału w pracach Komitetu Technicznego,
- ▶ Policją – w zakresie kontroli produktów bezprawnie znakowanych nazwami zarejestrowanymi jako ChNP, ChOG, GTS,
- ▶ Strażą Miejską – w zakresie kontroli świeżych owoców i warzyw na placach targowych,
- ▶ Euro Consultants (firma szkoleniowa) – w zakresie projektu „Belter Training for Safer Food” Initiative – Quality schemes (organic farming and geographical indications).

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2011 ROKU

1. Organizacja IJHARS

Struktura organizacyjna

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS z dnia 7 września 2011 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 10):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

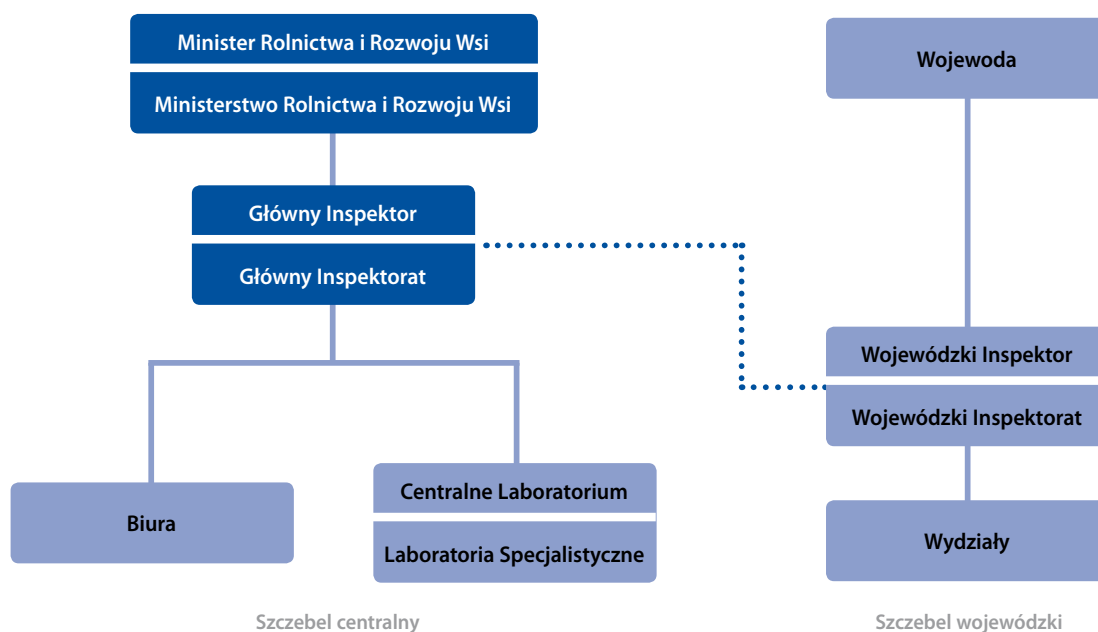
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze organizacyjnej Głównego Inspektoratu JHARS wyodrębniono:

- ▶ 9 biur,
- ▶ 7 samodzielnych stanowisk,
- ▶ 8 laboratoriów (Centralne Laboratorium w Poznaniu i 7 laboratoriów specjalistycznych).

Organizację 16 wojewódzkich inspektoratów JHARS reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 września 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 154, poz. 1279). W strukturze organizacyjnej 4 WIJHARS funkcjonują Oddziały

RYSUNEK 10.
Schemat organizacyjny IJHARS

zamiejscowe, utworzone przez wojewódzkich inspektorów, za zgodą Głównego Inspektora (Biała Podlaska, Korczowa, Międzyzylesie, Rzepin, Żarska Wieś).

Baza laboratoryjna

Bazę laboratoryjną GIJHARS w 2011 r. stanowiło 8 nowocześnie wyposażonych laboratoriów, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 7 Specjalistycznych Laboratoriów, tj.: w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie (Laboratorium Specjalistyczne w Bydgoszczy zlikwidowano z dniem 31 grudnia 2011 r.).

Laboratoria GIJHARS dysponują odpowiednim potencjałem analitycznym i szerokim zakresem wykonywanych badań, co umożliwia realizację zadań wynikających z szeregu ustaw i przepisów wykonawczych. Posiadają kompetencje potwierdzone poprzez akredytację zgodnie z normą PN-EN-ISO/IEC 17025, a wdrożony i utrzymywany system zarządzania, właściwy dla zakresu ich działalności, zapewnia wysoką jakość wyników badań. Poszczególne laboratoria obejmują zakresem od 30 do 217 metod akredytowanych, sukcesywnie poszerzając ich zakres w kierunku niezbędnym do realizacji ustawowych zadań, umacniając tym samym specjalizację w poszczególnych grupach towarowych artykułów rolno-spożywczych. 2011 r. laboratoria GIJHARS rozszerzyły zakresy akredytacji o kolejne 107 metod z obszaru chemii klasycznej i instrumentalnej, w tym wymagających opracowania procedur badawczych własnych i walidacji. Wdrożenie nowych metod badawczych obejmowało między innymi oznaczanie GMO, identyfikacji i ilościowego oznaczania składników mięsnych w przetworach, badań olejów i tłuszczów roślinnych, przetworów owocowo-warzywnych, oliwy z oliwek, majonezu, zbóż i przetworów zbożowych oraz wyrobów cukierniczych.

Ponadto, w 2011 r. Laboratoria GIJHARS w ramach rozszerzenia możliwości analitycznych wdrożyły badania laboratoryjne techniką PCR (badania molekularne) przetworów z mleka owczego i koziego, celem wykrycia ewentualnego zafałszowania wyżej wymienionych wyrobów mlekiem krowim oraz wdrożyły metody oznaczania cukru

w miodzie metodą HPLC, w związku z wpisaniem w 2011 r. Podkarpackiego Miodu Spadziowego na listę produktów chronionych.

Precyzja, dokładność i biegłość analityczna oznaczeń wykonywanych przez laboratoria GIJHARS weryfikowana jest okresowo, poprzez porównanie uzyskanych wyników badań tych samych artykułów rolno – spożywczych z wynikami innych laboratoriów (badania międzylaboratoryjne).

W 2011 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w badaniach międzylaboratoryjnych:

- ▶ międzynarodowych, zorganizowanych przez:
 - LVU Niemcy – wyroby winiarskie i produkty uboczne,
 - FOSS Analytical (Szwecja) za pośrednictwem Instytutu Ochrony Roślin – PIB o/Sońnicowice – zboża,
- ▶ krajowych, zorganizowanych przez Centralne Laboratorium w Poznaniu i Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie oraz GIJHARS-POLBISCO, FOODLAB, Instytut Biotechnologii i Przemysłu Rolno-Spożywczego i Laboratoria Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów; przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: mleko i jego przetwory, zboża i jego przetwory, wyroby cukiernicze, przetwory owocowo-warzywne oraz ryby i ich przetwory.

Centralne Laboratorium w Poznaniu i Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS uczestniczyły również w badaniach porównawczych między dwoma laboratoriami, w tym także należących do innych instytucji, tj.: JSH Hamilton Poland Ltd., IBPRS, Stock Polska Lublin, LAB Vet Sp. z o.o., Jars Sp. z o.o., Laboratorium Kontrolno-Analitycznego Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Olsztynie i Poznaniu oraz Izby Celnej w Gdyni. Przedmiotem badań były głównie: wyroby cukiernicze, wyroby winiarskie i produkty uboczne powstałe przy produkcji wina, mleko i jego przetwory, napoje spirytusowe, piwo i surowce browarnicze.

Badania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej żywności.

W 2011 r. w Laboratoriach GIJHARS zbadano ogółem 5.925 próbek (wykonując 31. 794 oznaczeń parametrów jakościowych).

Kontrola graniczna

Artykuły rolno-spożywcze przywożone z zagranicy kontrolowane są przez IJHARS na 13 przejściach granicznych oraz w 23 punktach kontroli granicznej działających okresowo, tj. po telefonicznym zgłoszeniu importowanych towarów do kontroli.

Kontrola importowanych artykułów rolno-spożywczych odbywa się także wewnątrz kraju, w urzędach celnych i składach celnych. Kontrole przeprowadzane są przez upoważnionych inspektorów WIJHARS, wspólnie z pracownikami innych służb, głównie Urzędów Celnych, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Weterynaryjnej. Kontrola artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (poza świeżymi owocami i warzywami) jest dobrowolna i odbywa się w ramach oceny jakości handlowej, przeprowadzonej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

Celem poprawy efektywności kontroli granicznej, eliminowania towarów niespełniających wymagań jakości handlowej oraz wzmocnienia systemu kontroli na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, GIJHARS uczestniczy w pracach określonych Programem zintegrowanego zarządzania granicą, obejmującym lata 2007 – 2013, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 11 września 2007 r.

W 2011 r. ramach programowych prac IJHARS uczestniczyła w opracowaniu projektu w sprawie morskich i stałych lotniczych przejść granicznych oraz rodzaju ruchu dozwolonego na tych przejściach a także zagospodarowania i funkcjonowania granicy polsko-ukraińskiej podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej Euro 2012. Ponadto przedstawiciel IJHARS brał udział w spotkaniu grupy roboczej przygotowującej propozycję podziału rezerwy celowej na budowę, modernizację i utrzymanie przejść granicznych (w tym sfinansowanie zobowiązań wynikających z umów dwustronnych dotyczących przejść granicznych) oraz utrzymanie i likwidację obiektów pozostałych po przejściach granicznych na wewnętrznych granicach Schengen.

2. Budżet IJHARS

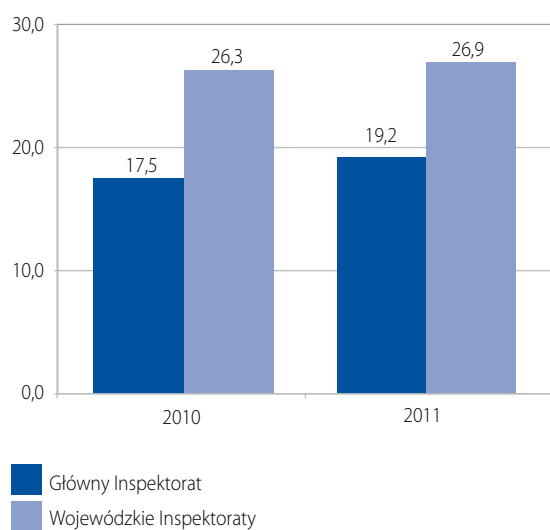
Budżet IJHARS w 2011 r. wyniósł ogółem 46.199,9 tys. zł (rysunek 11) i w porównaniu do 2010 r. był wyższy o 2.383,1 tys. zł (tj. o 5,4%). Poszczególne WIJHARS dysponowały kwotą od 942,0 tys. zł (WI Opole) do 2.436,0 tys. zł (WI Lublin), natomiast GIJHARS – łącznie z 8 laboratoriami specjalistycznymi – kwotą 19.290,8 tys. zł.

Strukturę wydatków określa charakter działalności IJHARS, tj. jednostki budżetowej realizującej zadania kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz środków produkcji na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą. Z ogólnej kwoty budżetu IJHARS przeznaczono w 2011 r. (rysunek 12):

- ▶ 29.459,6 tys. zł na wydatki związane bezpośrednio z realizacją ustawowych zadań kontrolnych (łącznie z wynagrodzeniami), tj. 63,8% ogółu wydatków w 2011 r.,
- ▶ 5.203 tys. zł na wydatki związane z działalnością analityczną laboratoriów GIJHARS, tj. 11,3%,
- ▶ 259,6 tys. zł na wydatki związane ze szkoleniami oraz dofinansowaniem do studiów lub innych form nauki pracowników IJHARS, tj. 0,6%,

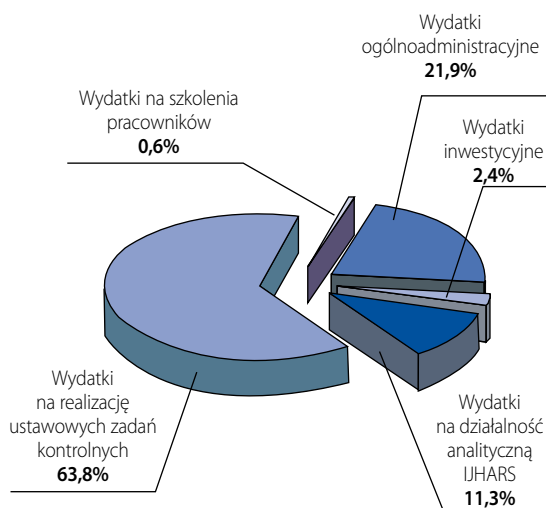
RYSUNEK 11.

Budżet IJHARS w latach 2010 – 2011 w mln zł

RYSUNEK 12.

Struktura wydatków IJHARS w 2010 r.

- ▶ 1.159,7 tys. zł na wydatki inwestycyjne, związane głównie z zakupem sprzętu laboratoryjnego oraz informatycznego, tj. 2,4%,
- ▶ 10.117,8 tys. zł na wydatki ogólnoadministracyjne, tj. 21,9%.

W porównaniu do 2010 r. w strukturze wydatków IJHARS w 2011 r. nastąpił wzrost udziału wydatków związanych z realizacją zadań ustawowych (o 1 punkt procentowy), wydatków na inwestycje (o 1,4 punktu procentowego) oraz ogólnoadministracyjnych (o 3,5 punktu procentowego). Zmniejszył się natomiast udział wydatków przeznaczonych na działalność laboratoriów (o 5,8 punktu procentowego) i szkolenia pracowników IJHARS (o 0,1 punktu procentowego). Zwiększenie wydatków wynikało głównie z podwyżek opłat (czynsz, media) i wzrostu cen (paliwo, sprzęt laboratoryjny, odczynniki do badań laboratoryjnych).

Odprowadzone do budżetu państwa dochody, uzyskane przez IJHARS w 2011 r., wyniosły ogółem 3.762,7 tys. zł, i były wyższe niż w 2010 r. o 1.085,3 tys. zł. Dochody budżetowe GIJHARS stanowiły kwotę 607,3 tys. zł,

a w poszczególnych WIJHARS kształtowały się na poziomie od 24,9 tys. zł (WI Opole) do 432,3 tys. zł (WI Poznań).

Uzyskany dochód budżetowy IJHARS był wynikiem opłat wniesionych w 2011 r. z tytułu:

- ▶ wydania decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na podstawie art. 40a ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub ustawy o rolnictwie ekologicznym, a także zastosowania grzywien w drodze mandatu karnego – 1.852,6 tys. zł,
- ▶ obciążenia przedsiębiorców kosztami badań laboratoryjnych i kosztami kontroli, w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych – 505,2 tys. zł,
- ▶ przeprowadzenia na wniosek producenta oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport lub rynek krajowy – 402,1 tys. zł,
- ▶ organizacji i przeprowadzenia egzaminów na rzeczoznawców oraz inspektorów rolnictwa ekologicznego – 319,9 tys. zł.

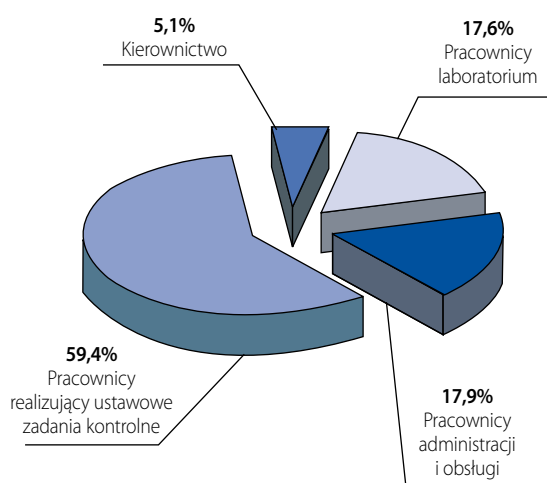

3. Pracownicy IJHARS

Zatrudnienie

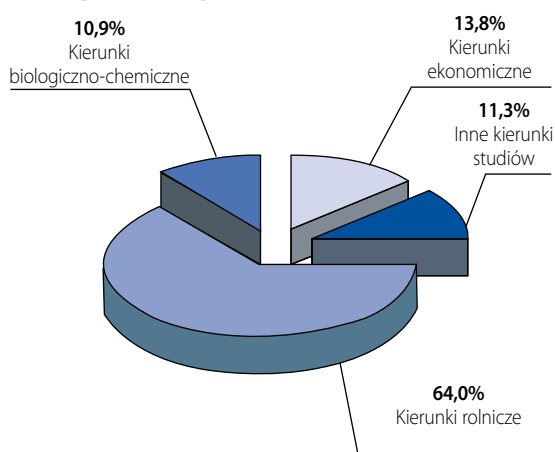
IJHARS w 2011 r. zatrudniała 670 osób (rysunek 13), w tym 34 (5,1%) na stanowiskach kierowniczych, 398 pracowników bezpośrednio zaangażowanych w realizację ustawowych zadań, w tym kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (59,4%) i 118 pracowników laboratoriów (17,6%). Pozostałe 120 osób (17,9%) to pracownicy administracji i kadr (60 osób), księgowości (38 osób) oraz obsługi prawnej i informatycznej (22 osoby).

RYSUNEK 13.
Struktura zatrudnienia w IJHARS wg stanu na 31 grudnia 2011 r.

W 2011 r. z pracy w IJHARS odeszło ogółem 35 osób, w tym 20 osób z WIJHARS i 15 z Głównego Inspektoratu (w tym 5 pracowników Laboratorium Specjalistycznego w Bydgoszczy zlikwidowanego z dniem 31 grudnia 2011 r.). Fluktuacja kadr w IJHARS kształtowała się na poziomie 4,8%. W porównaniu do 2010 r. stan zatrudnienia pozostał na zbliżonym poziomie. Średnie zatrudnienie w WIJHARS wynosi 28 osób i w poszczególnych jednostkach kształtuje się na poziomie od 16 (Opole) do 42 pracowników (Warszawa).

RYSUNEK 14.
Struktura wykształcenia pracowników IJHARS (wyższe wykształcenie) wg stanu na 31 grudnia 2011 r.

W Laboratoriach Specjalistycznych GIJHARS zatrudnionych jest średnio 15 pracowników.

Pracownicy z wykształceniem wyższym stanowili 82,1% ogółu zatrudnionych w IJHARS (550 osób). Wykształcenie o kierunku rolniczym posiadały 352 osoby, biologiczno-chemicznym 60 osób i ekonomicznym 76 osób. Pozostałe 62 osoby ukończyły studia prawnicze, informatyczne lub administracyjne (rysunek 14).

Rozwój zawodowy pracowników

IJHARS zapewnia możliwość stałego doksztalcenia i doskonalenia zawodowego swoich pracowników, prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki a także wojewódzkie inspektoraty. Ogółem w 2011 r. umożliwiono 506 pracownikom IJHARS udział w 183 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 8 szkoleń centralnych oraz organizowanych przez KPRM (64 miejsca szkoleniowe) dotyczących: efektywnego przywództwa, zarządzania satysfakcją klienta, wzmocnienia jakości kompetencji zarządczych kadry zarządzającej komórkami kontroli w administracji rządowej w celu profesjonalizacji prowadzenia zadań kontrolnych, postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w służbie cywilnej, prawnych i etycznych obowiązków członków korpusu służby cywilnej, procedur administracyjnych realizowanych drogą elektroniczną,
- ▶ 101 szkoleń powszechnych (792 miejsca szkoleniowe) obejmujących takie zagadnienia jak: prawo pracy, prawo zamówień publicznych, prawo administracyjne, podstawy legislacji dla osób nie będących prawnikami, postępowanie egzekucyjne w administracji, finanse i księgowość, kadry i płace, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system świadczeń rodzinnych, zarządzanie ryzykiem, metodyka pracy kontrolera, prawne i praktyczne aspekty wdrażania systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym, prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, udzielanie pierwszej pomocy, podstawy BHP, kursy komputerowe,
- ▶ 74 szkolenia specjalistyczne (592 miejsca szkoleniowe) służące pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy oraz ujedno-

liczeniu zasad przeprowadzania kontroli, tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie, metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad certyfikacją w rolnictwie ekologicznym, jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Ponadto, 8 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje na studiach podyplomowych, na kierunkach związanych z rolnictwem, ekonomią, zarządzaniem lub administracją.

Nauka języków obcych prowadzona była na zajęciach organizowanych przez GIJHARS i WIJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2011 r. w zajęciach tych uczestniczyły 92 osoby.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w licznych krajowych i zagranicznych seminariach, konferencjach i targach. W 2011 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 146 spotkaniach związanych z rynkiem żywności, w tym: 45 konferencjach, 35 seminariach i 58 targach oraz 8 wizytach studyjnych.

4. Pozostała działalność IJHARS

Ważnym elementem poza kontrolnym z zakresu działalności IJHARS jest propagowanie wiedzy dotyczącej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wśród szerokiego grona odbiorców. W 2011 r. do ważnych wydarzeń sprzyjających rozpowszechnianiu wiedzy zaliczyć należy:

- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS i Głównego Inspektora Sanitarnego nad olimpiadą „Fakty i mity o żywności i żywieniu” (maj 2011); olimpiada była podsumowaniem cyklu warsztatów dla dziennikarzy zorganizowanych pod patronatem Głównego Inspektora JHARS przez Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców i Federacją Konsumentów; tematyka warsztatów dotyczyła: „Znakowania żywności” (grudzień 2010 r.), „Dodatków do żywności” (styczeń 2011 r.), „Wód butelkowanych” (marzec 2011 r.) oraz „Jakości i bezpieczeństwa żywności (kwiecień 2011 r.),
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją szkoleniową „Urzędowa kontrola żywności a nadzór właścicielski” (czerwiec 2011 r.); spotkanie przeznaczone było dla przedstawicieli producentów, dystrybutorów oraz instytucji nadzoru nad żywnością,
- ▶ organizację warsztatów dla mediów, poświęconych produktom tradycyjnym i regionalnym (czerwiec 2011); gospodarzami spotkania byli: Zastępca Głównego Inspektora JHARS oraz Dyrektor Biura Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych,
- ▶ merytoryczny patronat Głównego Inspektora JHARS i Polskiej Federacji Prawa Żywnościowego nad Letnią Szkołą Prawa Żywnościowego, zorganizowaną przez IGI Ford Consulting Sp. z o.o. w dniach od 27 czerwca do 1 lipca 2011 r.; celem warsztatów szkoleniowych było przedstawienie najważniejszych zagadnień legislacyjnych z zakresu prawa żywnościowego i ich praktycznego zastosowania w codziennym funkcjonowaniu branży spożywczej,
- ▶ uczestnictwo w konferencji prasowej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, inauguracyjnej kampanię „Bezpieczne warzywa” (lipiec 2011 r.); na spotkaniu Główny Inspektor JHARS przedstawił wyniki kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw,
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją „Epidemia E. coli - zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności na globalnym rynku”, zorganizowana przez Biuro Promocji Jakości (lipiec 2011 r.),
- ▶ wizytę studyjną przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego Republiki Mołdawii w Polsce zorganizowaną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi; na spotkaniu Główny Inspektor JHARS zaprezentował zagadnienia związane z zakresem i kompetencjami IJHARS w łańcuchu żywnościowym w Polsce (sierpień 2011 r.),
- ▶ uczestnictwo w targach branży spożywczej – Polagra Food; Główny Inspektor JHARS przedstawił referat pt. „Znaczenie jakości żywności dla rozwoju MSP w sektorze rolno-spożywczym” (wrzesień 2011 r.),
- ▶ uczestnictwo Zastępcy Głównego Inspektora JHARS w konferencji zorganizowanej przez Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS oraz Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lublinie pt. „ZP – nowa metoda klasyfikacji trzody chlewnej” (wrzesień 2011 r.),
- ▶ uczestnictwo w spotkaniu przewodniczących komisji do spraw rolnictwa parlamentów państw członkowskich UE, poświęconym przyszłości wspólnej polityki rolnej w latach 2014-2020 oraz jakości i bezpieczeństwu żywności w Unii Europejskiej; Główny Inspektor JHARS omówił zagadnienia z zakresu regulacji prawnych dotyczących bezpieczeństwa ekonomicznego konsumentów (wrzesień 2011 r.),
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją zorganizowaną przez Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców pt. „Znakowanie Produktów Spożywczych – najnowsze zmiany ustawodawstwa unijnego oraz krajowego i ich skutki dla przedsiębiorców”; podczas konferencji Zastępca Głównego Inspektora JHARS przedstawił wyniki kontroli znakowania artykułów rolno-spożywczych w latach 2010 – 2011 (październik 2011 r.),
- ▶ uczestnictwo w konferencji zorganizowanej z inicjatywy Partnerstwa Wschodniego w Krakowie pt. „Zbliżanie przepi-

sów państw objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego z prawem UE w zakresie kwestii weterynaryjnych, fitosanitarnych oraz bezpieczeństwa i jakości żywności”; Główny Inspektor JHARS przedstawił referat pt. „Prawodawstwo Unii Europejskiej i Polski w zakresie ogólnego znakowania środków spożywczych” (październik 2011 r),

- ▶ uczestnictwo Głównego Inspektora JHARS w IV edycji Europejskiego Forum Gospodarczego – Łódzkie 2011; dyskusja dotyczyła perspektyw i kierunków rozwoju GMO w Polsce oraz głównych trendów w żywności i żywieniu w XXI wieku (listopad 2011 r),
- ▶ uczestnictwo Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS w pracach Zespołu ds. rozwiązywania problemów wsi w Województwie Podlaskim,
- ▶ uczestnictwo wojewódzkich inspektorów JHARS z Bydgoszczy i Lublina w projekcie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów „Klient w centrum uwagi administracji”,
- ▶ organizacja przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS szkolenia dla przedsiębiorców z branży przemysłu mięsnego i zbożowego „Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych” oraz „Znakowanie przetworów z mięsa czerwonego”,
- ▶ organizacja przez Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS szkolenia dla przedsiębiorców w zakresie prawidłowości znakowania przetworów z mięsa czerwonego, oraz w zakresie zasad i trybu prze-

prowadzania kontroli artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (dla pracowników Izby Celnej),

- ▶ uczestnictwo Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS w pracach Kapituły wojewódzkiego etapu konkursu „Polski Producent Żywności 2011”,
- ▶ organizacja przez Warmińsko-Mazurskiego Inspektora JHARS szkolenia „Jakość handlowa pieczywa” (dla przedstawicieli branży piekarskiej),
- ▶ organizacja przez Lubuskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS szkolenia „Znakowanie artykułów rolno-spożywczych - przetwory mięsne” oraz „Znakowanie przetworów mięsnych w świetle obowiązujących przepisów”.

Ponadto, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w organizacji szeregu konferencji, seminariów i targów, na których omawiano zagadnienia dotyczące:

- ▶ rolnictwa ekologicznego – GIJHARS oraz WIJHARS w Krakowie, Lublinie, Łodzi, Rzeszowie, Szczecinie, Wrocławiu, Zielonej Górze,
- ▶ produktów regionalnych i tradycyjnych - GIJHARS oraz WIJHARS w Krakowie, Opolu, Rzeszowie, Wrocławiu, Zielonej Górze,
- ▶ rynku żywnościowego – GIJHARS oraz WIJHARS w Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Wrocławiu, Zielonej Górze.

5. Zarządzanie jakością

W 2011 r. IJHARS po raz kolejny poddana została audytowi recertyfikującemu, który potwierdził, że system zarządzania jakością spełnia wymagania zawarte w normie PN EN ISO 9001:2009. W wyniku audytu przeprowadzonego przez firmę BSI Management System Polska sp. z o.o. postanowiono utrzymać przez kolejne 3 lata ważność certyfikatu przyznanego IJHARS w 2005 r.

W ramach monitorowania zgodności systemu oraz skuteczności jego wdrożenia i utrzymania w 2011 r. przeprowadzono 23 audyty wewnętrzne, w tym 17 planowych i 6 krzyżowych. Wyniki audytów były podstawą podejmowania sukcesywnych działań korygujących, mających na celu eliminację przyczyn niezgodności, tak aby zapobiec ich powtórzeniu. Podejmowano także działania zapobiegawcze, eliminujące przyczyny potencjalnych niezgodności.

W 2011 r. prowadzono także prace związane z doskonaleniem systemu zarządzania jakością, w tym między innymi dotyczące systematycznego uaktualniania procedur i instrukcji wewnętrznych, określających zasady realizacji poszczególnych zadań IJHARS, celem ich dostosowania do zmian w przepisach prawnych. Kontynuowano prace nad doskonaleniem ujednoliconych dokumentów opisujących system zarządzania jakością w IJHARS.

Cyklicznie odbywały się spotkania szkoleniowe pełnomocnika Głównego Inspektora ds. systemów zarządzania jakością

z pełnomocnikami ds. zarządzania jakością WIJHARS. Podczas szkoleń wewnętrznych poruszano tematy związane z aktualizacją przebiegu poszczególnych procesów, które miały odzworowanie w procedurach i instrukcjach.

Mając na względzie ciągłe doskonalenie funkcjonowania i stałe budowanie zaufania do instytucji publicznej, jaką jest IJHARS, decyzją Głównego Inspektora JHARS przygotowano i wdrożono system antykorupcyjny. W ramach prac przygotowawczych dokonano analizy zagrożeń korupcyjnych oraz opracowano zasady przeciwdziałania tym zagrożeniom, jakie powinny funkcjonować w IJHARS. Na tej podstawie zostały również zmodyfikowane procedury systemowe. Pracowników GIJHARS przeszkolono w zakresie działań antykorupcyjnych oraz zasad funkcjonowania systemu antykorupcyjnego w IJHARS.

Budowanie systemu antykorupcyjnego zostało oparte na dokumencie „System przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym. Wymagania, wydanie II z lutego 2010 roku”, który jest własnością Krajowej Izby Gospodarczej i Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji.

Opracowany system antykorupcyjny będzie funkcjonował w ramach systemu zarządzania jakością, jako proces i zostanie poddany certyfikacji w 2012 r.

Ocena skuteczności, aktualność polityki jakości oraz weryfikacja osiągniętych celów wyznaczonych na 2011 r. były przedmiotem przeglądu zarządzania przeprowadzonego przez Kierownictwo GIJHARS w 2012 r.

6. Działalność informacyjna

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji jest wielopłaszczyznowe i odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz jako artykuły w Biuletynie Wiedza i Jakość. W 2011 r. systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS w ujęciu kwartalnym i rocznym oraz przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

Strona internetowa

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl. Na stronie zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach IJHARS, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz przepisów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

Współpraca z mediami

Priorytetem w tym zakresie jest bieżące informowanie mediów o działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji na temat przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano w formie:

- ▶ komunikatów prasowych dystrybuowanych wśród mediów,
- ▶ wywiadów z przedstawicielami IJHARS,
- ▶ artykułów opracowywanych na życzenie zainteresowanych redakcji,
- ▶ bieżących kontaktów z poszczególnymi redakcjami i dziennikarzami,
- ▶ seminarium oraz spotkań zewnętrznych,
- ▶ udziału kierownictwa IJHARS w nagraniach radiowych i telewizyjnych,
- ▶ komentarzy i opinii do prasy,
- ▶ warsztatów z udziałem mediów,
- ▶ materiałów, tj.: biuletynu „Wiedza i Jakość”, „Sprawozdania rocznego z działalności Inspekcji JHARS”, „Raportu o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2009 – 2010”.

W 2011 r. IJHARS współpracowała z takim mediami jak:

- ▶ ogólnopolskie stacje telewizyjne (TVP 1, TVP Info, TVN, TVN24, Polsat, Superstacja, Telewizja Rolnicza,) oraz stacje regionalne (TV Olsztyn, TV Opole, TV Rzeszów),
- ▶ ogólnopolskie stacje radiowe (PR1, PR3, Radio Plus) oraz stacje regionalne (Radio Białystok, Radio „Nadzieja”, Radio Katowice, Radio Opole, Radio Rzeszów, Radio VIA),
- ▶ prasa ogólnopolska (Dziennik Gazeta Prawna, Gazeta Wyborcza, Newsweek, Polityka, Puls Biznesu, Rzeczpospolita, Super Express, Fakt, Życie Warszawy),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Bałtycki, Dziennik Łódzki, Dziennik Zachodni, Express Bydgoski, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Pomorska, Gazeta Wrocławska, Głos Pomorza, Głos Wielkopolski, Kronika Beskidzka, Kurier Szczeciński, Tygodnik Ciechanowski, Tygodnik Płocki, Tygodnik Podhalański, Tygodnik Siedlecki, Tygodnik Zamojski, Echo Miasta, Super Nowości),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Bilans dodatni, Agro Trendy, Bake & Sweet, Bezpieczeństwo i Higiena Żywności, Fresk & Cool Market, Eurogospodarka, Nowa Wieś Europejska, Nowości, Polish Food, Poradnik Gospodarski, Przemysł Spożywczy, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Wiadomości Handlowe).

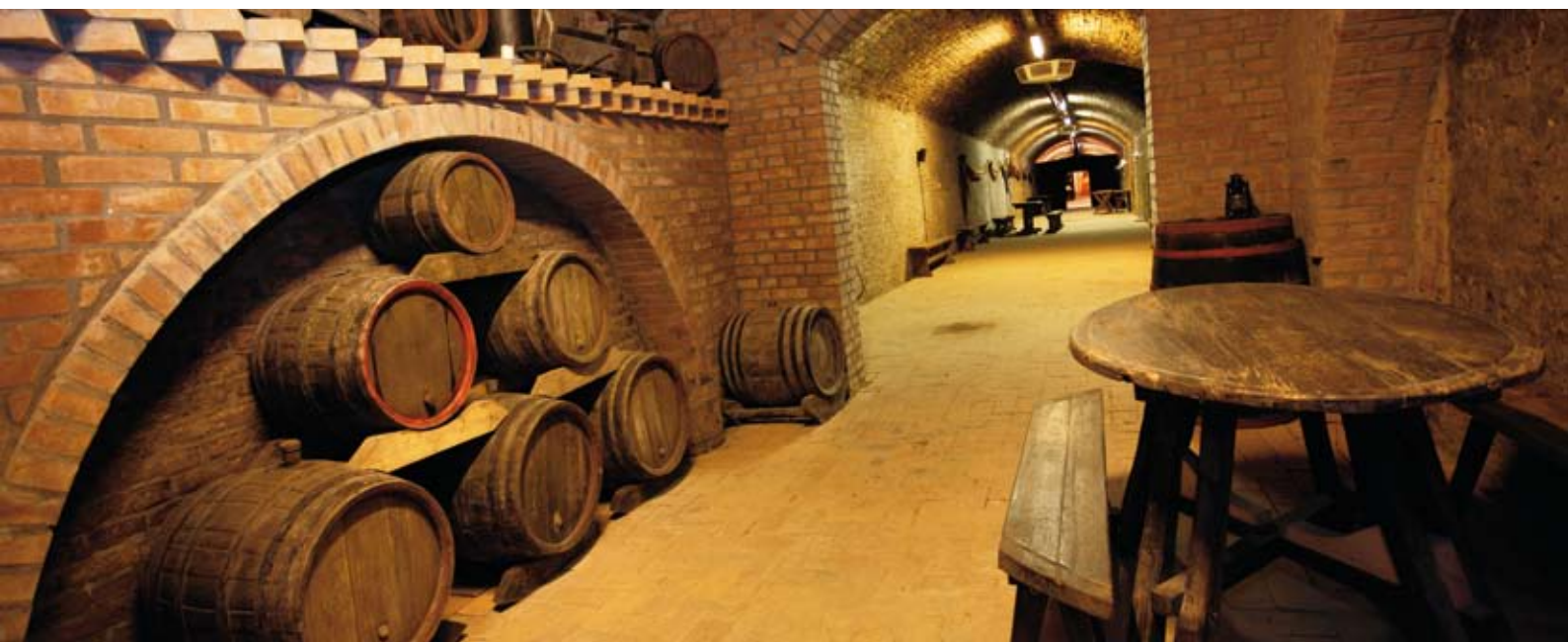
Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2011 r., były między innymi wyniki kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym produktów z mięsa czerwonego, przetworów mlecznych, owoców i warzyw, pieczywa, wyrobów garmażeryjnych oraz zagadnienia dotyczące znakowania i fałszowania żywności i rolnictwa ekologicznego.

Biuletyn Wiedza i Jakość

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r. biuletyn informacyjny Wiedza i Jakość. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środo-

wisk sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz Laboratoriów Specjalistycznych. Biuletyn przekazywany jest do mediów, przedstawicieli środowisk naukowych, Senackiej Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych zainteresowanych instytucji. Ponadto, rozsyłany jest do bibliotek, co wynika z ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych.

W 2011 r. ukazały się 4 numery Biuletynu, każdy w nakładzie 250 sztuk. Biuletyn Wiedza i jakość (w pełnej treści) dostępny jest również jako wydanie cyfrowe e-zinio na stronie internetowej IJHARS, dzięki czemu dociera do szerokiej grupy odbiorców.

7. Nadzór Głównego Inspektora nad realizacją zadań

Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji

W 2011 r. do Głównego Inspektora wpłynęły 362 odwołania od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS, co stanowiło 8,2% ogółu decyzji wydanych przez organ I instancji (tj. 4.425 decyzje).

Ogółem w okresie sprawozdawczym Główny Inspektor JHARS rozpatrzył 358 odwołań od decyzji administracyjnych, w tym 299 wniesionych w 2011 r. i 59, które pozostały do rozpatrzenia z IV kw. 2010 r. Pozostałe 63 odwołania, które wpłynęły do Głównego Inspektora w IV kwartale 2011 r. rozpatrzone zostaną z zachowaniem obowiązującego terminu w I kw. 2012 r.

Odwołania rozpatrzone przez Głównego Inspektora JHARS w 2011 r. dotyczyły decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji w sprawie:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 277 odwołań (tj. 77,4% ogółu rozpatrzonych), w tym mięsa i przetworów mięsnych (63), mleka i przetworów mlecznych (48), mąki i przetworów zbożowych (39), napojów alkoholowych (32), ryb i przetworów rybnych (24), wyrobów garmażeryjnych, napojów bezalkoholowych, owoców, warzyw i ich przetworów (po 11 odwołań), kawy i herbaty (9), miodu (7), majonezów i wyrobów cukierniczych (po 4 odwołania), soków i nektarów, koncentratów spożywczych, przypraw i mieszanek przyprawowych (po 3 odwołania), jaj spożywczych (2), czekolady i wyrobów czekoladowych, nasion i orzechów, olejów i tłuszczów (po 1 odwołaniu),
- ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 18 odwołań (tj. 5,1%),
- ▶ bezprawnego stosowania terminów nawiązujących do ekologicznej metody produkcji w oznakowaniu produktów konwencjonalnych – 14 odwołań (tj. 3,9%),

- ▶ braku klasyfikacji półtuszy w systemie EUROP – 14 odwołań, (tj. 3,9%)
- ▶ braku zgody na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi – 10 odwołań (tj. 2,8%)
- ▶ niewykonania zaleceń pokontrolnych przez przedsiębiorcę – 8 odwołań (tj. 2,2%),
- ▶ utrudniania i/lub uniemożliwiania przeprowadzenia kontroli – 3 odwołania (tj. 0,8%),
- ▶ innych zagadnień (np. uchybienia terminu wniesienia odwołania, umorzenia postępowania odwoławczego) – 14 odwołań (tj. 3,9%).

W wyniku postępowania odwoławczego prowadzonego przez Głównego Inspektora JHARS uznano bezzasadność 86 odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji (tj. 24,0%). Pozostałe decyzje administracyjne utrzymano w mocy (154), uchylono w całości lub w części zaskarżonej decyzji i orzeczono co do istoty sprawy (66), pozostawiono bez rozpatrzenia lub wydano postanowienie o niedopuszczalności odwołania z przyczyn formalno-prawnych (tabela 17).

Ponadto, w 2011 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęły 4 zażalenia na postanowienia wydane przez wojewódzkich inspektorów JHARS, dotyczące głównie odmowy zawieszenia postępowania w sprawie odwołania od decyzji organu I instancji. Główny Inspektor JHARS utrzymał w mocy 3 postanowienia wojewódzkich inspektorów JHARS, 1 zażalenie rozpatrzone zostanie w 2012 r.

W 2011 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego przedsiębiorcy złożyli 99 skarg na decyzje administracyjne wydane przez Głównego Inspektora JHARS w ramach rozpatrzenia odwołań od decyzji organu I instancji.

Zaskarżone decyzje administracyjne dotyczyły spraw rozpatrywanych przez organ I instancji w zakresie:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 72 skargi (mleko i jego przetwory – 22, mięso

TABELA 17. Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez wojewódzkich inspektorów JHARS

Lp.	Sposób rozpatrzenia odwołań	Liczba rozpatrzonych odwołań administracyjnych			% rozpatrzonych odwołań do wniesionych
		z IV kw. 2009 r.	z 2010 r.	ogółem	
1.	Utrzymano w mocy decyzje administracyjne I instancji	29	128	154	43,0
2.	Uchylenie w całości zaskarżonych decyzji i przekazanie do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji	3	35	38	10,6
3.	uchylenie w całości zaskarżonych decyzji i umorzenie postępowania organu I instancji	10	34	44	12,3
4.	uchylenie w całości lub w części zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy	16	50	66	18,4
5.	wydanie postanowienia o przekazaniu odwołania według właściwości	0	9	9	2,5
6.	pozostawienie bez rozpatrzenia lub wydanie postanowienia o: niedopuszczalności odwołania, uchybieniu terminu do wniesienia lub odmowa przywrócenia terminu do wniesienia odwołania	0	33	33	9,2
7.	wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonalności decyzji	0	1	1	0,3
8.	wydanie postanowienia o odmowie wstrzymania wykonalności decyzji	0	8	8	2,3
9.	umorzenie postępowania odwoławczego	0	4	4	1,1
10.	wydanie postanowienia uchylającego postanowienie	1	0	1	0,3
Ogółem		59	299	358	100,0

i jego przetwory – 12, napoje alkoholowe – 9, mąka i przetwory zbożowe – 8, ryby i przetwory rybne – 4, owoce, warzywa i ich przetwory – 4, miód – 4, oleje i tłuszcze – 4, napoje bezalkoholowe – 1, kawa i herbata – 1, soki i nektary – 1, koncentraty spożywcze – 1, jaja spożywcze – 1),

- ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 18 skarg,
- ▶ braku klasyfikacji półtuszy w systemie EUROP – 4 skargi,

- ▶ braku wykonania zaleceń pokontrolnych – 2 skargi,
- ▶ bezprawnego stosowania terminów nawiązujących do ekologicznej metody produkcji w oznakowaniu produktów konwencjonalnych – 2 skargi.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w 2011 r. rozpatrzył 31 skarg (tj. 31,3% złożonych) rozstrzygając na korzyść Głównego Inspektora JHARS w przypadku 28, tj. 90,0% rozpatrzonych. Do rozpatrzenia przez WSA pozostaje 68 skarg (tabela 18).

TABELA 18. Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA

Lp.	Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA	Liczba rozpatrzonych skarg	% ogółu skarg złożonych do WSA w 2011 r.
1.	Oddalenie skargi strony	26	26,3
2.	Odrzucenie skargi strony	2	2,0
3.	Umorzenie postępowania	1	1,0
4.	Uchylenie zaskarżonego postanowienia	2	2,2
Ogółem rozpatrzonych:		31	31,3
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia:		68	68,7
Ogółem skierowanych do WSA		99	100,0

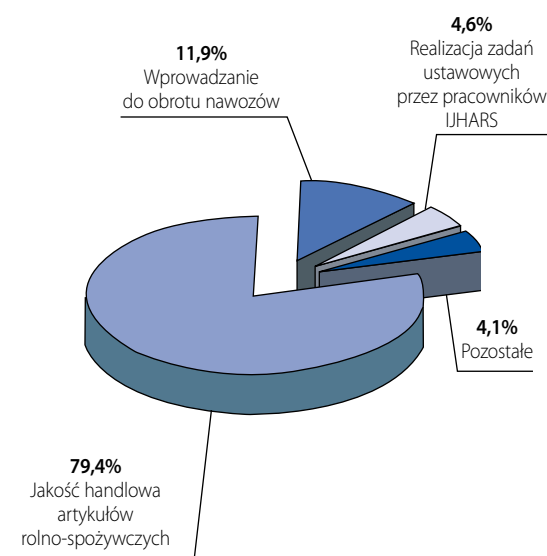
Rozpatrywanie skarg

W 2011 r. organy IJHARS rozpatrzyły ogółem 218 skarg, z których 36 wpłynęło do Głównego Inspektora JHARS, a 182 do wojewódzkich inspektorów JHARS. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego za zasadne uznano 57 skarg, tj. 26,1% rozpatrzonych. Największą liczbę skarg rozpatrzył Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor JHARS (53), a najmniejszą Lubelski Wojewódzki Inspektor JHARS oraz Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS (po 1 skardze).

Zagadnienia zgłoszone w 218 skargach rozpatrzonych w 2011 r. przez organy IJHARS dotyczyły (rysunek 15):

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, co zgłoszono w 173 skargach (tj. 79,4% ogółu rozpatrzonych); kwestionowano jakość handlową:
 - mięsa i jego przetworów (26),
 - wyrobów piekarskich (26 skargi),
 - przetworów owocowo-warzywnych (16),
 - owoców świeżych, suszonych, mrożonych (14),
 - ryb i ich przetworów (13),
 - przetworów zbożowych (9),
 - tłuszczów roślinnych (8),
 - mleka i jego przetworów (6),
 - jaj spożywczych (6),
 - wyrobów garmażeryjnych (5),
 - drobiu i jego przetworów (5),
 - kawy i herbaty (5),
 - wyroby cukiernicze (4),
 - napojów bezalkoholowych (4), oraz w pojedynczych przypadkach takich artykułów rolno-spożywczych jak: grzyby, miód, napoje spirytusowe, dodatki spożywcze, piwo, zioła i przyprawy oraz ziemniaki i ich przetwory (łącznie 26 skarg),
- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin - 26 skarg (tj. 11,9 % ogółu rozpatrzonych),
- ▶ realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS – 10 skarg (tj. 4,6% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ postępowania formalno-prawnego w WIJHARS - 6 skarg (tj. 2,7% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ używania w oznakowaniu produktów wyrażenia „BIO” lub „EKO” – 2 skargi (tj. 0,9% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ klasyfikacji tusz w systemie EUROP -1 skarga (tj. 0,5% ogółu rozpatrzonych).

RYSUNEK 15.
Tematyka skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2011 r.

W porównaniu do 2010 r. liczba skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2011 r. zmniejszyła się o 61, tj. o 21,9%. Analiza zarzutów zawartych w skargach rozpatrzonych w 2011 r. wykazała, że w porównaniu do 2010 r.:

- ▶ zmniejszyła się liczba skarg dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (o 40 skarg, tj. o 5,9%), w tym głównie odnośnie takich grup towarowych jak: mleko i jego przetwory, drób i jego przetwory, napoje bezalkoholowe, zwiększyła się natomiast liczba skarg dotyczących jakości handlowej tłuszczów roślinnych, przetworów zbożowych, wyrobów garmażeryjnych i wyrobów cukierniczych,
- ▶ liczba skarg dotyczących wprowadzania do obrotu nawozów i środków ochrony roślin, oraz w zakresie rolnictwa ekologicznego pozostała na niezmiennym poziomie,
- ▶ liczba skarg dotyczących realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS utrzymała się na zbliżonym poziomie.

Kontrola wewnętrzna

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością IJHARS, sprawowanego przez Głównego Inspektora na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach orga-

nizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej, działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2011 r. zagadnienia objęte kontrolą wewnętrzną dotyczyły:

- ▶ przestrzegania zasad i terminów rozpatrywania skarg oraz spraw dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych kierowanych do wojewódzkich inspektorów JHARS,
- ▶ trybu postępowania w przypadku, gdy wyniki analiz laboratoryjnych wskazują niezgodność jakości produktu z przepisami lub deklaracją producenta,
- ▶ wydawania zaleceń pokontrolnych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w toku kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ wykonania zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w wyniku kontroli wewnętrznych przeprowadzonych w GIJHARS w latach 2008-2009, w zakresie oceny procesów związanych w gospodarowaniem mieniem GIJHARS oraz komunikacją wewnętrzną.

Ogółem w 2011 r. przeprowadzono 22 kontrole, w tym:

- ▶ 16 kontroli planowych w wojewódzkich inspektoratach JHARS,
- ▶ 1 kontrolę planową, obejmującą 6 komórek organizacyjnych GIJHARS,
- ▶ 5 kontroli doraźnych przeprowadzonych w ramach rozpatrzenia skarg.

Na podstawie wyników kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do usprawnienia działalności IJHARS w kontrolowanym zakresie.

Audyt wewnętrzny

Audyt wewnętrzny ma na celu:

- ▶ badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, w wyniku których kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów,
- ▶ prowadzenie czynności doradczych, w tym składanie wniosków, mających na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki.

Audyt wewnętrzny, przeprowadzany jest na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych (JSFP), zwanego „planem audytu”. Zadania audytu w GIJHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego, spełniający wymogi ustawy o finansach publicznych.

W 2011 r. zrealizowano zadania audytowi w zakresie oceny i analizy:

- ▶ funkcjonowania strony internetowej i intranetowej GIJHARS,
- ▶ programu bazodanowego – Zintegrowanego Systemu Informatycznego GIJHARS,
- ▶ wydatków bieżących oraz realizacji planu finansowego.

Ponadto Audytor w 2011 r. wykonywał zadania doradcze i opiniodawcze na potrzeby Kierownictwa GIJHARS.

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2012 r.

III. Kierunki działania IJHARS w 2012 r.

Rok 2012 będzie dziesiątym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2012 r. należy zaliczyć:

- 1) realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2012 r.*,
- 2) zwiększenie nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym,
- 3) intensyfikację działań w zakresie systemu chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności,
- 4) terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post w 2011 r.
- 5) wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli*

Roczny ramowy plan kontroli na 2012 r. obejmuje zarówno zadania kontrolne wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS. Zakres kontroli opracowany został między innymi z uwzględnieniem wyników analizy ryzyka sporządzonej na podstawie danych z kontroli przeprowadzonych w latach poprzednich oraz propozycji tematów zgłoszonych przez instytucje współpracujące z IJHARS.

W 2012 r. kontrole IJHARS będą ukierunkowane na artykuły rolno-spożywcze, stanowiące podstawę codziennej diety przeciętnego konsumenta. Poszczególne kontrole koncentrować się będą na kluczowych dla każdej branży produktach oraz na wyrobach, których jakość handlowa nie była do tej pory sprawdzana przez IJHARS.

W 2012 r. po raz pierwszy zaplanowano kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych o obniżonej zawartości podstawowego parametru. Kontrola w tym zakresie obejmie produkty oznakowane jako niskotłuszczowe lub niskosłodzone zawierające na opakowaniu informację np. „0% tłuszczu”, „light”.

Część kontroli realizowanych w 2012 r. uwzględnić będzie wszystkie aspekty jakości handlowej, natomiast niektóre skoncentrują się głównie na zagadnieniach związanych z prawidłowością znakowania.

Zwiększenie nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym

W 2012 r. działania IJHARS w zakresie rolnictwa ekologicznego koncentrować się będą na następujących zagadnieniach związanych z przeprowadzaniem: audytów jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym w zakresie: stosowania przez nie procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych, kwalifikacji posiadanych przez osoby prowadzące kontrolę oraz sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli, kontroli sprawdzających u producentów ekologicznych w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi. Celem kontroli sprawdzających będzie sprawdzenie prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez inspektorów upoważnionych jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym.

Intensyfikacja działań w zakresie systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych

W 2012 r. działania IJHARS w zakresie systemu ochrony produktów posiadających chronione nazwy i oznaczenia geograficzne oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności koncentrować się będą na zagadnieniach związanych z:

- ▶ ochroną zarejestrowanych nazw jako ChNP, ChOG lub GTS m.in. poprzez działania mające na celu eliminowanie

z obrotu produktów bezprawnie wykorzystujących renomę zarejestrowanych nazw, w tym między innymi przy współpracy z UOKiK i innymi organami zaangażowanymi w ochronę produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS,

- ▶ przeprowadzaniem kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących, w tym sprawdzenie prawidłowości kontroli zgodności dokonanych przez jednostki poprzez przeprowadzenie kontroli sprawdzających u producentów,
- ▶ organizacją szkoleń dla inspektorów przeprowadzających kontrolę zgodności procesu produkcji produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją;
- ▶ kontynuacją prac w projekcie „Better Training for Safer Food” Initiative – Quality schemes (organic farming and geographical indications),
- ▶ działaniami informacyjnymi w zakresie systemu chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności - zadania w tym zakresie obejmą:
 - organizację spotkań z producentami,
 - przygotowywanie publikacji podejmujących tematykę związaną z systemem chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności,
 - współpracę z innymi państwami UE w zakresie wymiany informacji i doświadczeń na temat kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych.

Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2012 r. będzie głównie:

- ▶ terminowe wykonanie planów kontroli określonych na rok kontrolny 2010/2011 i 2011/2012,
- ▶ rzetelne przygotowanie inspektorów IJHARS do kontroli ex-post w zakresie zasad funkcjonowania nowych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, wytypowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na kontrolny rok kalendarzowy 2012/2013, tj.:
 1. „Wyjątkowe środki wsparcia - organizacje producentów - niezbiernie i zielone zbiory”,

2. „Wyjątkowe środki wsparcia - producenci, którzy nie są członkami organizacji producentów -niezbiernie i zielone zbiory”,
 3. „Fundusz restrukturyzacji sektora cukru - pomoc na rzecz dywersyfikacji”.
- ▶ współpraca z instytucjami zaangażowanymi w system kontroli ex-post w Polsce.

Ponadto, w celu stałego podnoszenia wiedzy i umiejętności kontrolerskich inspektorów IJHARS organizować będzie spotkania i narady służące wymianie doświadczeń z zakresu technik kontrolnych w zrealizowanych kontrolach ex-post na rynku wewnętrznym.

Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

Ważnymi zadaniami IJHARS w 2012 r. na forum międzynarodowym będzie:

- ▶ aktywny udział pracowników w sesjach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* oraz sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych, niezbędny do prawidłowej realizacji zadań związanych z prowadzeniem spraw dotyczących współpracy z organizacjami międzynarodowymi,
- ▶ realizacja zadań wynikających z pełnienia funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy oraz wspieranie Przewodniczącego Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHA dla Europy,
- ▶ zorganizowanie wraz z Gruzją 28. Sesji Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy (FAO/WHO Coordinating Committee for Europe – CCEURO), która odbędzie się w dniach od 25 do 28 września 2012 r. w Tbilisi; uczestnikami sesji będą przedstawiciele państw regionu szeroko rozumianej Europy,
- ▶ aktywny udział w pracach nad opracowaniem regionalnej normy fermentowanego napoju mlecznego *ayran* oraz rewizją normy dla świeżych grzybów kurek (*Chanterelle*, *Cantharellus cibarius*); koordynacja i nadzór merytoryczny nad poprawnością proceduralną prac, w tym pomoc

- Turcji w organizacji spotkania Fizycznej grupy roboczej ds. opracowania normy regionalnej dla *ayranu* w maju 2012 r.
- ▶ aktywny udział w opracowywaniu nowego Planu Strategicznego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO na lata 2014 – 2019,
 - ▶ publikacja tłumaczeń wybranych dokumentów kodeksowych w celu przybliżenia prac KKŻ FAO/WHO wszystkim zainteresowanym w Polsce,
 - ▶ kontynuacja rozpowszechniania informacji na temat KKŻ FAO/WHO i jej prac za pośrednictwem strony internetowej, aktualizacji broszury oraz poprzez publikowanie informacji za pośrednictwem dostępnych środków masowego przekazu.

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW MLECZNYCH z uwzględnieniem produktów z grupy Premium											
I kw.	wszystkie WIJHARS	sery dojrzewające, masło	81	263	263	-	288	6,1	21,3	-	21,5
III kw.	wszystkie WIJHARS	mleczne napoje fermentowane, masło, przetwory mleczne kozie i owcze, przetwory mleczne z dodatkiem mleka koziego lub owczego	68	270	274	99	288	1,5	14,2	2,0	19,4
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO z uwzględnieniem produktów z grupy Premium											
II kw.	wszystkie WIJHARS	wędzonki, kielbasy suszone i podsuszane	108	375	374	-	394	0,3	17,9	-	34,8
IV kw.	wszystkie WIJHARS	kielbasy homogenizowane, drobno, średnio rozdrobnione, wyroby surowe i dojrzewające, paszety, konserwy mięsne sterylizowane	96	348	346	-	361	0,3	15,9	-	35,7
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW OWOCOWO-WARZYWNYCH z uwzględnieniem produktów z grupy Premium											
II kw.	wszystkie WIJHARS	dżemy, konfitury, powidła śliwkowe i warzywa marynowane	69	135	135	-	199	1,5	12,6	-	31,2
IV kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Białegostoku, Olsztyna, Opola i Zielonej Góry	suszone owoce (w tym: śliwki, jabłka, gruszki, wiśnie, morele, rodzynki)	20	45	45	-	52	0,0	15,6	-	59,6
KONTROLA NAWOZÓW WPROWADZANYCH DO OBROTU											
I kw.	Białystok, Gdańsk, Lublin, Łódź, Olsztyn, Szczecin, Warszawa	nawozy pochodzące z krajów trzecich	13	-	13	-	13	-	30,8	-	23,1
II kw.	wszystkie WIJHARS	nawozy powstałe z wykorzystaniem odpadów komunalnych	24	-	-	-	43	-	-	-	7,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW RYBNYCH z uwzględnieniem produktów z grupy Premium											
I kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola i Wrocławia	ryby wędzone, konserwy, marynaty, ryby mrożone glazurowane	62	202	205	-	230	2,0	12,2	-	31,3
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ OLIIWY Z OLIVEK											
II kw.	Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Warszawa	oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia najwyższej jakości (Extra Virgin)	7	-	14	-	23	-	0,0	-	17,4
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PIWA											
III kw.	Wszystkie WIJHARS oprócz Bydgoszczy	piwo	32	-	96	-	119	-	9,4	-	26,1
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ SOKÓW I NEKTARÓW											
III kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Kielce, Kraków, Katowice, Łódź, Olsztyn, Poznań, Szczecin, Warszawa	soki: jabłkowy, z owoców cytrusowych, nektary: jabłkowy, z owoców cytrusowych, z czarnej porzeczki	17	51	51	-	67	0,0	3,9	-	25,4
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PIECZYWA PÓŁCUKIERNICZEGO											
III kw.	wszystkie WIJHARS	pieczywopółcukiernicze z nadzieniem i bez nadzienia (w tym bułki i rogalce maślane, chałki ozdobne)	105	273	74	-	275	0,0	17,6	-	5,8
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYROBÓW CZEKOLADOWYCH z uwzględnieniem produktów z grupy Premium											
II kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław	czekolada oraz kakao	37	106	106	-	153	0	6,6	-	37,3
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ MIĘSA DROBIEWEGO, W TYM KONTROLA WODY WCHŁONIĘTEJ ORAZ KONTROLA ZNAKOWANIA PRZETWORÓW DROBIOWYCH											
IV kw.	wszystkie WIJHARS	tuszki kurcząt, przetwory drobiowe	76	131	37	-	134	2,3	5,4	-	21,6
				149	148		155	0,0	12,2		25,8

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA PRAWIDŁOWOŚCI ZNAKOWANIA WYBRANYCH GRUP ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH											
I kw.	wszystkie WIJHARS	herbata i herbatki owocowe	24	-	-	-	117	-	-	-	25,6
		kawa	15	-	-	-	55	-	-	-	34,5
		napoje bezalkoholowe	56	-	-	-	213	-	-	-	27,2
		napoje spirytusowe	20	-	-	-	122	-	-	-	25,4
		fermentowane napoje winiarskie	23	-	-	-	85	-	-	-	30,6
IV kw.	wszystkie WIJHARS	koncentraty spożywcze	22	-	-	-	104	-	-	-	27,9
		syropy owocowe	7	-	-	-	27	-	-	-	48,1
		makaron	64	-	62	-	166	-	27,4	-	47,6
		jaja	57	-	-	-	324	-	-	-	20,1

* - O - ocena organoleptyczna, F - parametry fizykochemiczne, M - mikrobiologia, Z - znakowanie

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi	
					Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW								
I kw.	wszystkie WIJHARS	owoce cytrusowe, owoce kiwi, winogrona stołowe, jabłka, orzechy, pomidory, ogórki, papryka, czosnek	148	64,0	1939	1939	3,6	15,5
III kw.		jabłka, gruszki, brzoskwinie, nektaryny, śliwki, czereśnie, wiśnie, borówki, maliny, kapusta, cebula, marchew, sałata, buraki	165	76,0	1523	1523	3,8	28,6

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI DORAŻNYCH

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ JAJ POCHODZĄCYCH OD KUR ZIELONONÓZEK											
II kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Kielc	jaja od kurzielononózek kuropatwianych	39	-	-	-	64	-	-	-	15,6
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ JAJ											
III kw.	Bydgoszcz, Katowice, Lublin, Łódź, Poznań, Warszawa	jaja	10	33	-	-	77	0,0	-	-	11,7
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZYPRAW											
III kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola i Rzeszowa	mieszanki przypraw	30	74	70	-	113	2,7	4,3	-	34,5
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WYROBÓW GARMAŻERYJNYCH											
IV kw.	wszystkie WIJHARS	wyroby garmażeryjne, wyroby kulinarne (pierogi, krokiety, pyzy)	62	157	157	-	170	1,9	8,3	-	28,8
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ CHRZANU											
IV kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Zielonej Góry	chrzan oraz wyroby, zawierające w nazwie słowo „chrzan” lub jego pochodne	27	-	-	-	51	-	-	-	58,8
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ WĘDZONEK TYPU BOCZEK WĘDZONY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM IDENTYFIKACJI SUROWCÓW											
III kw.	Białystok, Gdańsk, Katowice, Olsztyn	wędzonki typu boczek wędzony	5	10	10	-	10	0,0	0,0	-	20,0
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO Z GRUPY TECHNOLOGICZNEJ WĘDZONEK, Z UWZGLĘDNIENIEM PRAWIDŁOWOŚCI STOSOWANIA SUBSTANCJI DODATKOWYCH											
IV kw.	Kielce, Olsztyn, Zielona Góra	wędzonki	10	22	22	-	20	0,0	13,6	-	35,0
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ PRZETWORÓW MLECZNYCH I WYROBÓW SEROPODOBNYCH ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAFALSZOWAŃ											
IV kw.	Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Lublin, Poznań, Warszawa	sery podpuszczkowe, wyroby seropodobne, masło	7	-	12	-	16	-	25,0	-	0,0

* - O - ocena organoleptyczna, F - parametry fizykochemiczne, M - mikrobiologia, Z - znakowanie

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Procent jednostek, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi	
					Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
KONTROLA JAKOŚCI HANDLOWEJ ŚWIEŻYCH WARZYW								
II kw.	wszystkie WIJHARS	pomidory, sałata, ogórki, papryka	61	57,4	451	451	4,4	15,5

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Województwo Dolnośląskie

Wojewódzki Inspektor Bogusław Stec
ul. Ofiar Oświęcimskich 12
50-069 Wrocław
tel. (71) 346-08-84
fax (71) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel./fax (75) 771-97-37

Oddział Międzyzlesie

ul. Kolejowa 9
57-530 Międzyzlesie
tel./fax (74) 812-59-43

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Marek Szczygielski
ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (52) 322-87-10
fax (52) 322-47-26
wibydgoszcz@ijhars.gov.pl

Województwo Lubelskie

Wojewódzki Inspektor Marian Jaworski
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (81) 532-06-15
fax (81) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Kolejowa 21
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (83) 343-85-54, 343-33-30
wijnarsbiala@interia.pl

Województwo Lubuskie

Wojewódzki Inspektor Bogdan Karwowski
ul. Boh. Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (68) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Oddział Rzepin

ul. Bohaterów Radzieckich 47
69-110 Rzepin
tel./fax (95) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Województwo Łódzkie

Wojewódzki Inspektor Tomasz Fraszka
ul. Gdańska 38
90-730 Łódź
tel./fax (42) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Województwo Małopolskie

Wojewódzki Inspektor Małgorzata Kozień
ul. Św. Sebastiana 9
31-049 Kraków
tel. (12) 623-30-50
fax (12) 623-30-55
wikrakow@ijhars.gov.pl

Województwo Mazowieckie

Wojewódzki Inspektor Krzysztof Muszyński
ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (22) 654-01-80
fax (22) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Województwo Opolskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Pawłowicz
ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (77) 454-31-18
sekretariat@ijhars.opole.pl

Województwo Podkarpackie

Wojewódzki Inspektor Jerzy Wiśniewski
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (17) 853-34-38
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Drogowe Przejście Graniczne Korczowa
tel./fax (16) 628-44-60

Oddział Krosno

ul. Bieszczadzka 1
38-400 Krosno
tel./fax (13) 437-28-79

Województwo Podlaskie

Wojewódzki Inspektor Bohdan Goss
ul. Młynowa 1
15-404 Białystok
tel. (85) 747-97-40
tel./fax (85) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Województwo Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Tadeusz Gniazdowski
ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (58) 660-55-30
fax (58) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Województwo Śląskie

Wojewódzki Inspektor Lesław Skorupski
ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (32) 351-11-61
fax (32) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Województwo Świętokrzyskie

Wojewódzki Inspektor Marzena Furmanek
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-64/65
fax (41) 362-64-10
wikielce@ijhars.gov.pl

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Wojewódzki Inspektor Ryszard Piórkowski
ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (89) 535-90-48, 527-44-64
fax (89) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Województwo Wielkopolskie

Wojewódzki Inspektor Mirosława Mruk
pl. Wolności 17
61-739 Poznań
tel. (61) 851-03-45
fax (61) 851-03-46
wipoznan@ijhar-s.gov.pl

Województwo Zachodniopomorskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Romaniuk
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (91) 434-56-66, 430-32-72
fax (91) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Wydział Kontroli Obrotu z Zagranicą

ul. Kopernika 5/2
70-241 Szczecin
tel. (91) 489-22-36, 488-01-31
fax (91) 488-01-30

Laboratoria specjalistyczne Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Akredytacje PCA: AB 370
Kierownik: Magdalena Świdarska
ul. Reymonta 11/13
60-791 Poznań
(61) 867-90-34
(61) 867-90-19
labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Akredytacje PCA: AB 775
Kierownik: Renata Wojtysiak
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
(81) 743-81-01
(81) 534-21-20
lablublin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Akredytacje PCA: AB 705
Kierownik: Leszek Arciuch
ul. Ogrodowa 10
15-027 Białystok
(85) 653-78-55, (85) 653-78-50
(85) 653-78-60
labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Szczecinie

Akredytacje PCA: AB 706
Kierownik: Irena Kuc
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
(91) 430 33-24, 434-44-56
(91) 430-32-71
labszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Akredytacje PCA: AB 285
Kierownik: Joanna Olszewska-Siemaszko
Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12
81-378 Gdynia
(58) 660-75-20
(58) 661-68-14
labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Rzeszowie

Akredytacje PCA: AB 575
Kierownik: Jerzy Szczepański
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
(17) 864-22-57
labrzeszow@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Akredytacje PCA: AB 704
Kierownik: Adam Kaleta
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
(41) 332-70-84
(41) 332-70-85
labkielce@ijhars.gov.pl

IJHARS